

Sygn. akt II AKa 333/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 stycznia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku II Wydział Karny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Mirosław Cop

Sędziowie: SSA Dorota Rostankowska (spr.)

SSA Grażyna Świdorska - Wandor

Protokolant: referent-stażysta Aleksandra Urbanowicz

przy udziale Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej w Gdańsku Mirosława Kido

po rozpoznaniu w dniu 29 stycznia 2014 r.

sprawy

Z. B.

oskarżonego z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zb. z art. 18 § 2 k.k. w zb. z art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

J. K. (1)

oskarżonego z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zb. z art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

A. S. (1)

oskarżonego z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zb. z art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

na skutek apelacji wniesionych przez obrońców oskarżonych

od wyroku Sądu Okręgowego w Elblągu

z dnia 25 kwietnia 2013 r., sygn. akt **II K 118/10**

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że w pkt III z kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu A. S. (1) eliminuje art. 294 § 1 k.k. , a za podstawę skazania na karę pozbawienia wolności przyjmuje art. 19 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k.;

II. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok w pozostałej części, uznając apelacje obrońców oskarżonego Z. B. oraz obrońcy oskarżonego J. K. (1) za oczywście bezzasadne;

III. wymierza tytułem opłat za II instancję oskarżonym:

- Z. B. - 2.300 zł,

- J. K. (1) i A. S. (1) po 380 zł oraz obciąża ich wydatkami postępowania odwoławczego, każdego w 1/3 części.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Elblągu rozpoznawał sprawę:

1. **Z. B.** oskarżonego o to, że :

I. okresie od maja 1997r. do lipca 1997r. w P. woj. (...) działając wspólnie i w porozumieniu z J. W. (1) oraz w wykonaniu z góry powziętego zamiaru dopuścił się oszustwa na szkodę Agencji (...) w O. w ten sposób, że :

- pełniąc funkcję dyrektora w Przedsiębiorstwie (...) nakłonił magazyniera tego Przedsiębiorstwa W. D. (1) do poświadczenia nieprawdy w „Książce ważenia na wadze wozowej” poprzez wpisywanie w niej rzekomych dostaw pszenicy konsumpcyjnej do tego Przedsiębiorstwa przez J. K. (1), A. S. (1) i W. S. oraz nakłonił go do poświadczenia nieprawdy w wystawianych przez niego kwitach dostaw tych zbóż a nadto nakłonił go do poświadczenia nieprawdy poprzez sporządzenie dokumentu „dowód wydania” potwierdzającego rzekomy odbiór pszenicy przez PHU (...),

- pełniąc funkcję dyrektora w Przedsiębiorstwie (...) nakłonił magazyniera tego Przedsiębiorstwa R. D. do poświadczenia nieprawdy w „Książce ważenia na wadze wozowej” poprzez wpisywanie w niej rzekomych dostaw pszenicy konsumpcyjnej do tego Przedsiębiorstwa przez J. K. (1) i W. S. oraz nakłonił go do poświadczenia nieprawdy w wystawianych przez niego kwitach dostaw tych zbóż a nadto nakłonił go do poświadczenia nieprawdy poprzez sporządzenie trzech dokumentów „dowód wydania” potwierdzających rzekomy odbiór pszenicy przez PHU (...), (...), (...),

• pełniąc funkcję dyrektora w Przedsiębiorstwie (...) nakłonił laborantkę tego Przedsiębiorstwa D. Ś. do poświadczenia nieprawdy polegającego na sporządzeniu KART ANALIZ LABORATORYJNYCH z badania rzekomo dostarczonej dla w/w Przedsiębiorstwa pszenicy konsumpcyjnej przez J. K. (1), W. S. i A. S. (1),

• pełniąc funkcję dyrektora w Przedsiębiorstwie (...) nakłonił laborantkę tego przedsiębiorstwa S. K. do poświadczenia nieprawdy polegającej na sporządzeniu KART ANALIZ LABORATORYJNYCH z badania rzekomo dostarczonej dla w/w Przedsiębiorstwa pszenicy konsumpcyjnej przez J. K. (1), W. S. i A. S. (1), przez co doprowadził do powstania w pełni fikcyjnej dokumentacji potwierdzającej rzekome zbycie przez Przedsiębiorstwo (...) pszenicy w łącznej ilości 1065,21 ton i wartości 559.235,25 złotych, oraz rzekome nabycie przez Przedsiębiorstwo (...) w ramach interwencyjnego skupu prowadzonego na zlecenie (...) Agencji (...) w O. pszenicy konsumpcyjnej w łącznej ilości 1065,21 ton w wyniku czego wyłudził na szkodę tej Agencji pieniądze w kwocie 559.235,25 zł, co stanowi mienie znacznej wartości,

- tj. o czyn z art.286 § 1 kk w zw. z art.294 § 1 kk w zb. z art.18 § 2 kk w zb. z art.271 § 1 kk w zw. z art.11 § 2 kk w zw. z art.12 kk,

2. **J. K. (1)** oskarżonego o to, że w okresie od 26 maja 1997r. do 30 czerwca 1997r. w P., woj. (...) działając w wykonaniu z góry powziętego zamiaru chcąc aby działający wspólnie i w porozumieniu Z. B. i J. W. (1) wyłudzić od Agencji (...) w O. pieniądze w łącznej kwocie 296.735,25 zł co stanowi mienie znacznej wartości, ze środków przeznaczonych na skup interwencyjny pszenicy konsumpcyjnej pomógł im w tym w ten sposób, że poświadczył nieprawdę w osiemnastu różnych dokumentach a w tym:

• w dniu 26.05.1997r. w P. na dokumencie „dowód dostawy pszenicy” poświadczył nieprawdę, jakoby dostarczył do magazynu Przedsiębiorstwa (...) pszenicę w ilości 21,21 ton o wartości 11.135,25 zł dla odbiorcy (...) Agencji (...) w O. w ten sposób, że podpisał się pod tym dokumentem podczas gdy pszenicy w takiej ilości i o takiej wartości nie dostarczył,

- w dniu 26.05.1997r. w P. na dokumencie „dowód dostawy pszenicy" poświadczyl nieprawdę, jakoby dostarczył do magazynu Przedsiębiorstwa (...) pszenicę w ilości 21,02 ton o wartości 11.035,50 zł dla odbiorcy (...) Agencji (...) w O. w ten sposób, że podpisał się pod tym dokumentem podczas gdy pszenicy w takiej ilości i o takiej wartości nie dostarczył,
- w dniu 26.05.1997r. w P. na dokumencie „dowód dostawy pszenicy" poświadczyl nieprawdę, jakoby dostarczył do magazynu Przedsiębiorstwa (...) pszenicę w ilości 21,25 ton o wartości 11.156,25 zł dla odbiorcy (...) Agencji (...) w O. w ten sposób, że podpisał się pod tym dokumentem podczas gdy pszenicy w takiej ilości i o takiej wartości nie dostarczył,
- w dniu 26.05.1997r. w P. na dokumencie „dowód dostawy pszenicy" poświadczyl nieprawdę, jakoby dostarczył do magazynu Przedsiębiorstwa (...) w P. pszenicę w ilości 21,07 ton o wartości 11.061,75 zł dla odbiorcy (...) Agencji (...) w O. w ten sposób, że podpisał się pod tym dokumentem podczas gdy pszenicy w takiej ilości i o takiej wartości nie dostarczył,
- w dniu 26.05.1997r. w P. na dokumencie „dowód dostawy pszenicy" poświadczyl nieprawdę, jakoby dostarczył do magazynu Przedsiębiorstwa (...) w P. pszenicę w ilości 15,31 ton o wartości 8.037,75 zł dla odbiorcy (...) Agencji (...) w O. w ten sposób, że podpisał się pod tym dokumentem podczas gdy pszenicy w takiej ilości i o takiej wartości nie dostarczył,
- w dniu 26.05.1997r. w P. na dokumencie „dowód dostawy pszenicy" poświadczyl nieprawdę, jakoby dostarczył do magazynu Przedsiębiorstwa (...) w P. pszenicę w ilości 14,80 ton o wartości 7.770,-zł dla odbiorcy (...) Agencji (...) w O. w ten sposób, że podpisał się pod tym dokumentem podczas gdy pszenicy w takiej ilości i o takiej wartości nie dostarczył,
- w dniu 26.05.1997r. w P. na dokumencie „dowód dostawy pszenicy" poświadczyl nieprawdę, jakoby dostarczył do magazynu Przedsiębiorstwa (...) w P. pszenicę w ilości 14,72 ton o wartości 7.728,-zł dla odbiorcy (...) Agencji (...) w O. w ten sposób, że podpisał się pod tym dokumentem podczas gdy pszenicy w takiej ilości i o takiej wartości nie dostarczył,
- w dniu 26.05.1997r. w P. na dokumencie „dowód dostawy pszenicy" poświadczyl nieprawdę, jakoby dostarczył do magazynu Przedsiębiorstwa (...) w P. pszenicę w ilości 14,85 ton o wartości 7.796,25 zł dla odbiorcy (...) Agencji (...) w O. w ten sposób, że podpisał się pod tym dokumentem podczas gdy pszenicy w takiej ilości i o takiej wartości nie dostarczył,
- w dniu 26.05.1997r. w P. na dokumencie „dowód dostawy pszenicy" poświadczyl nieprawdę, jakoby dostarczył do magazynu Przedsiębiorstwa (...) w P. pszenicę w ilości 14,90 ton o wartości 7.822,50 zł dla odbiorcy (...) Agencji (...) w O. w ten sposób, że podpisał się pod tym dokumentem podczas gdy pszenicy w takiej ilości i o takiej wartości nie dostarczył,
 - w dniu 26.05.1997r. w P. na dokumencie „dowód dostawy pszenicy" poświadczyl nieprawdę, jakoby dostarczył do magazynu Przedsiębiorstwa (...) w P. pszenicę w ilości 14,91 ton o wartości 7.827,75 zł dla odbiorcy (...) Agencji (...) w O. w ten sposób, że podpisał się pod tym dokumentem podczas gdy pszenicy w takiej ilości i o takiej wartości nie dostarczył,
- w dniu 26.05.1997r. w P. na dokumencie „dowód dostawy pszenicy" poświadczyl nieprawdę, jakoby dostarczył do magazynu Przedsiębiorstwa (...) w P. pszenicę w ilości 14,87 ton o wartości 7.806,75 zł dla odbiorcy (...) Agencji (...) w O. w ten sposób, że podpisał się pod tym dokumentem podczas gdy pszenicy w takiej ilości i o takiej wartości nie dostarczył,
- w dniu 27.05.1997r. w P. na dokumencie „dowód dostawy pszenicy" poświadczyl nieprawdę, jakoby dostarczył do magazynu Przedsiębiorstwa (...) w P. pszenicę w ilości 296,33 ton o wartości 155.573,25 zł dla odbiorcy (...) Agencji

(...) w O. w ten sposób, że podpisał się pod tym dokumentem podczas gdy pszenicy w takiej ilości i o takiej wartości nie dostarczył,

- w dniu 2.06.1997r. w P. na dokumencie „dowód dostawy pszenicy” poświadczył nieprawdę, jakoby dostarczył do magazynu Przedsiębiorstwa (...) pszenicę w ilości 20,83 ton o wartości 10.935,75 zł dla odbiorcy (...) Agencji (...) w O. w ten sposób, że podpisał się pod tym dokumentem podczas gdy pszenicy w takiej ilości i o takiej wartości nie dostarczył,

- w dniu 4.06.1997r. w P. na dokumencie „kwit dostawy nr (...)” poświadczył nieprawdę, jakoby dostarczył do magazynu Przedsiębiorstwa (...) w P. w ramach skupu interwencyjnego (...) Agencji (...) w O. wyszczególnione tam partie pszenicy konsumpcyjnej w łącznej ilości 296,33 ton o wartości 155.573,25 zł podpisując się pod tym dokumentem podczas gdy pszenicy w takiej ilości i wartości nie dostarczył,

- w dniu 30.06.1997r. w P. na dokumencie „kwit dostawy nr (...)” poświadczył nieprawdę, jakoby dostarczył do magazynu Przedsiębiorstwa (...) w P. w ramach skupu interwencyjnego (...) Agencji (...) w O. wyszczególnione tam partie pszenicy konsumpcyjnej w łącznej ilości 5,21 ton o wartości 2.735.25 zł podpisując się pod tym dokumentem podczas gdy pszenicy w takiej ilości i wartości nie dostarczył,

- w dniu 30.06.1997r. w P. na dokumencie „kwit dostawy nr (...)” poświadczył nieprawdę, jakoby dostarczył do magazynu Przedsiębiorstwa (...) w P. w ramach skupu interwencyjnego (...) Agencji (...) w O. wyszczególnioną tam partię pszenicy konsumpcyjnej w łącznej ilości 14,76 ton o wartości 7.749,- zł. podpisując się pod tym dokumentem podczas gdy pszenicy w takiej ilości i wartości nie dostarczył,

- w dniu 30.05.1997r. w P. wystawiając upoważnienie na nazwisko Z. S. do odbioru gotówki w kwocie 99.177,75 zł za pszenicę z tytułu kwitu dostawy nr (...) poświadczył nieprawdę, jakoby dostarczył do magazynu Przedsiębiorstwa (...) pszenicę o takiej wartości podczas gdy pszenicy o takiej wartości nie dostarczył,

- w dniu 6.06.1997 r. w P. wystawiając upoważnienie na nazwisko Z. S. do odbioru gotówki w kwocie 31.500,-zł za pszenicę z tytułu kwitu dostawy nr (...) poświadczył nieprawdę, jakoby dostarczył do magazynu Przedsiębiorstwa (...) pszenicą o takiej wartości podczas gdy pszenicy o takiej wartości nie dostarczył,

- tj. o czyn z art.18 § 3 kk w zw. z art.286 § 1 kk w zw. z art.294 § 1 kk w zb. z art.271 § 1 kk w zw. z art.11 § 2 kk w zw. z art.12 kk

3. **A. S. (1)** oskarżonego o to, że w okresie od 28 maja 1997r. do 2 lipca 1997r. w B. i w P., woj. (...) działając w wykonaniu z góry powziętego zamiaru chcąc aby działający wspólnie i w porozumieniu Z. B. i J. W. (1) wyłudzić od Agencji (...) w O. pieniądze w łącznej kwocie 157.500,-zł, co stanowi mienie znacznej wartości, ze środków przeznaczonych na skup interwencyjny pszenicy konsumpcyjnej pomógł im w tym w ten sposób, że poświadczył nieprawdę w pięciu różnych dokumentach a w tym:

- w dniu 28.05.1997r. w P. na dokumencie „dowód dostawy pszenicy” poświadczył nieprawdę, jakoby dostarczył do magazynu Przedsiębiorstwa (...) w P. pszenicę w ilości 20,76 ton o wartości 10.899,-zł dla odbiorcy (...) Agencji (...) w O. w ten sposób, że podpisał się pod tym dokumentem podczas gdy pszenicy w takiej ilości i o takiej wartości nie dostarczył,
- w dniu 28.05.1997r. w P. na dokumencie „dowód dostawy pszenicy” poświadczył nieprawdę, jakoby dostarczył do magazynu Przedsiębiorstwa (...) w P. pszenicę w ilości 20,77 ton o wartości 10.904,25 zł dla odbiorcy (...) Agencji (...) w O. w ten sposób, że podpisał się pod tym dokumentem podczas gdy pszenicy w takiej ilości i o takiej wartości nie dostarczył,
- w dniu 28.05.1997r. w P. na dokumencie „dowód dostawy pszenicy” poświadczył nieprawdę, jakoby dostarczył do magazynu Przedsiębiorstwa (...) w P. pszenicę w ilości 20,70 ton o wartości 10.867,50 zł dla odbiorcy (...)

Agencji (...) w O. w ten sposób, że podpisał się pod tym dokumentem podczas gdy pszenicy w takiej ilości i o takiej wartości nie dostarczył,

- w dniu 2.07.1997r. w B. na dokumencie „rozliczenie za zboże nr (...)” poświadczyl nieprawdę, jakoby dostarczył do magazynu Przedsiębiorstwa (...) w ramach skupu interwencyjnego (...) Agencji (...) w O. wyszczególnione tam partie pszenicy konsumpcyjnej w łącznej ilości 207,71 ton o wartości 109.047,55 zł podpisując się pod tym dokumentem podczas gdy pszenicy w takiej ilości i wartości nie dostarczył,

- w dniu 2.07.1997r. w B. na dokumencie „rozliczenie za zboże nr (...)” poświadczyl nieprawdę, jakoby dostarczył do magazynu Przedsiębiorstwa (...) w ramach skupu interwencyjnego (...) Agencji (...) w O. wyszczególnione tam partie pszenicy konsumpcyjnej w łącznej ilości 92,29 ton o wartości 48.452,25 zł podpisując się pod tym dokumentem podczas gdy pszenicy w takiej ilości i wartości nie dostarczył, tj. o czyn z art.18 § 3 kk w zw. z art.286 § 1 kk w zw. z art.294 § 1 kk w zb. z art.271 § 1 kk w zw. z art.11 § 2 kk w zw. z art.12 kk

Wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2013r. w sprawie sygn. akt II K 118/10:

oskarżonego Z. B. uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu aktem oskarżenia z tym odmiennym ustaleniem, iż działał wspólnie i w porozumieniu z inną osobą i czyn zakwalifikował z art.286 § 1 kk w zw. z art.294 § 1 kk w zb. z art.18 § 2 kk w zb. z art.271 § 3 kk w zw. z art.11 § 2 kk w zw. z art.12 kk i za to na mocy art.294 § 1 kk w zw. z art.11 § 3 kk skazał go na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz na podstawie art.33 § 1, 2 i 3 kk wymierzył mu grzywnę w wysokości 100 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej dziennej stawki grzywny na kwotę 100,-zł.;

oskarżonego J. K. (1) uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu aktem oskarżenia, z tym odmiennym ustaleniem, iż zastąpił imię i nazwisko „J. W. (1)” określeniem „inna osoba” i czyn zakwalifikował z art.18 § 3 kk w zw. z art.286 § 1 kk w zw. z art.294 § 1 kk w zb. z art.271 § 3 kk w zw. z art.11 § 2 kk w zw. z art.12 kk i za to na mocy art.19 § 1 kk w zw. z art.294 § 1 kk w zw. z art.11 § 3 kk skazał go na karę roku pozbawienia wolności oraz na podstawie art.33 § 1, 2 i 3 kk wymierzył mu grzywnę w wysokości 20 stawek dziennych ustalając wysokość jednej dziennej stawki grzywny na kwotę 50,- zł.;

oskarżonego A. S. (1) uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu aktem oskarżenia, z tym odmiennym ustaleniem, iż zastąpił imię i nazwisko „J. W. (1)” określeniem „inna osoba” i czyn zakwalifikował z art.18 § 3 kk w zw. z art.286 § 1 kk w zw. z art.294 § 1 kk w zb. z art.271 § 3 kk w zw. z art.11 § 2 kk w zw. z art.12 kk i za to na mocy art.19 § 1 kk w zw. z art.294 § 1 kk w zw. z art.11 § 3 kk skazał go na karę roku pozbawienia wolności oraz na podstawie art.33 § 1, 2 i 3 kk wymierzył grzywnę w wysokości 20 stawek dziennych ustalając wysokość jednej dziennej stawki grzywny na kwotę 50,-zł.;

na mocy art.69 § 1 i 2 kk w zw. z art.70 § 1 pkt 1 kk wykonanie orzeczonej wobec oskarżonych Z. B., J. K. (1) i A. S. (1) kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres 2 lat tytułem próby;

na podstawie art.44 § 2 kk orzekł przepadek na rzecz Skarbu Państwa książki ważenia opisanej pod poz.(...) na k.168, kwitów dostawy zboża, dowodów dostaw i kart analiz opisanych pod poz.(...) na k.1296-1300, polecenia przelewu, bankowych dowodów wpłaty, rachunku uproszczonego, raportu kasowego, wydruków i kopii kwitów dostawy opisanych w wykazie Drz (...) na k.1301-1302, bankowego dowodu wpłaty i rachunku uproszczonego opisanych w wykazie Drz pod poz. (...) na k.1303, kwitów dostawy i upoważnienia opisanych pod poz.(...) na k.1304, kwitów dostawy, upoważnienia i rozliczeń opisanych pod poz.(...) na k.1305, kwitów dostawy zboża, rachunków uproszczonych i dowodów wpłaty opisanych pod poz.(...) na k.1306-1311 nakazując pozostawienie ich w aktach sprawy;

na mocy art.626 § 1 kpk w zw. z art.627 kpk w zw. z art.633 kpk zasądził od oskarżonych Z. B., J. K. (1) i A. S. (1) koszty sądowe w części po 1/3 od każdego z nich oraz na podstawie art.2 ust.1 pkt 4 i art.3 ust.1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973r. o opłatach w sprawach karnych wymierzył oskarżonemu Z. B. opłatę w kwocie 2.300,-zł., zaś na podstawie art.2 ust.1 pkt 3 i art.3 ust. w/w ustawy wymierzył oskarżonym J. K. (1) i A. S. (1) opłatę w kwocie 380,-zł.

Apelacje od wyroku wywiedli obrońcy oskarżonych.

Obrońca oskarżonego Z. B. adw. P. P. zaskarżył wyrok w całości co do tego oskarżonego w pkt. I, IV i VI zarzucając mu:

1) obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia poprzez naruszenie przepisu art.7 kpk i nieuwzględnienie wszystkich przeprowadzonych w sprawie dowodów i naruszenie zasady dowolnej oceny dowodów w następującym zakresie:

a) poprzez nieuprawnione uznanie, że w magazynach Przedsiębiorstwa (...) znajdowało się jedynie zboże paszowe, a nie konsumpcyjne, które nie odpowiadało parametrom, w sytuacji gdy brak jest co najmniej jednoznacznych dowodów na poparcie tezy zawartej w uzasadnieniu wyroku,

b) bezpodstawne uznanie, że oskarżony nakłonił magazynierów W. D. (1) i R. D. do poświadczenia nieprawdy w dokumentach - wpisów dostaw i wydania w książce ważenia na wadze wozowej i wystawienia kwitów dostawy zbóż oraz wystawienia trzech dowodów wydania zboża,

c) bezpodstawne przyjęcie, że oskarżony polecił laborantkom D. Ś. i S. K. poświadczenie nieprawdy poprzez wystawienie kilkudziesięciu kart analiz, laboratoryjnych pszenicy konsumpcyjnej w łącznej ilości 1065,21 ton z jej badania,

2) obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia poprzez naruszenie przepisu art.5 § 2 kpk, poprzez nieuwzględnienie na korzyść oskarżonego nie dających się usunąć wątpliwości oraz przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów, w tym:

- formułowanie przez Sąd w ślad za aktem oskarżenia tezy o fikcyjnym skupie zboża konsumpcyjnego w liczbie 1065,21 ton w sytuacji, gdy biegły J. W. (2) w opinii uzupełniającej w punkcie 16 stwierdził, że adnotacja „FK” (fikcyjny zakup) znalazła się w stosunku do dostaw w ilości 731,480 ton oraz biegły J. W. (2) w opinii z dnia 8.11.2002r. na str.74 wskazał, że „nie dopatrył” się mechanizmu powstania nieprawidłowości z powodu ich nie wystąpienia”,

- braku zapisów „FK” na kwitach dostawy zbóż będących w dyspozycji Sądu, w sytuacji gdy ekspertyza kryminalistyczna (k.3402 - 3411 i 3451 - 45) nie wskazywała jednoznacznie na istnienie takich zapisów na tych dokumentach,

Wniósł o zmianę w całości i uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu, ewentualnie o uchylene zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu celem przeprowadzenia postępowania dowodowego w sprawie.

Obrońca oskarżonego Z. B. adw. R. B. zaskarżył wyrok w całości co do tego oskarżonego zarzucając mu:

1. obrazę przepisów postępowania mogących mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia, a mianowicie art.7 kpk poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów polegającą na dowolnej i wyrywkowej ocenie zgromadzonego materiału dowodowego w postaci zeznań świadków W. D. (1), R. D., D. Ś. oraz S. K. i przyznanie im waloru wiarygodności pomimo, że są one wewnętrznie sprzeczne oraz nie znajdują potwierdzenia w pozostałym materiale dowodowym,

2. błąd w ustaleniach faktycznych polegających na przyjęciu, że oskarżony Z. B. pełniąc funkcję dyrektora w (...)(...) przekazał Agencji (...) w ramach skupu interwencyjnego 1.065,21 ton pszenicy paszowej, która nie odpowiadała parametrom pszenicy konsumpcyjnej, podczas gdy takie ustalenia nie znajdują uzasadnienia w zgromadzonej dokumentacji dotyczącej stanu magazynów za lata 1995/1996;

3. błąd w ustaleniach faktycznych mogący mieć wpływ na treść orzeczenia polegający na poczynieniu ustaleń nie wynikających z materiału dowodowego tj. uznaniu, że oskarżony Z. B. swoim zachowaniem wypełnił znamiona czynu

opisanego w art. 286 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk i doprowadził Agencję (...) w O. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, podczas gdy oszustwo jest przestępstwem skutkowym, a w niniejszej sytuacji szkoda nie zaistniała;

4. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że oskarżony podzegał W. D. (1), R. D. do poświadczenia nieprawdy w książce ważenia na wadze wozowej, kwitów dostaw zbóż i dowodów wydania zbóż, natomiast D. Ś. i S. K. podzegał do poświadczenia nieprawdy w „kartach analiz laboratoryjnych”;

Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Obrońca oskarżonego J. K. (1) zaskarżył wyrok w całości w stosunku do tego oskarżonego w pkt. II, IV i VI zarzucając mu:

1) obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia poprzez naruszenie przepisu art. 7 kpk i nieuwzględnienie wszystkich przeprowadzonych w sprawie dowodów i naruszenie zasady dowolnej oceny dowodów poprzez bezpodstawne uznanie, że oskarżony w dniach 26.05.1997r., 27.05.1997r., 2.06.1997r., 4.06.1997r. i 30.06.1997r. osiemnastokrotnie poświadczył nieprawdę w kwitach dostawy i dowodach dostawy jakoby dostarczył do (...) pszenicę,

2) obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia poprzez naruszenie przepisu art. 5 § 2 kpk poprzez nieuwzględnienie na korzyść oskarżonego nie dających się usunąć wątpliwości oraz przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów, w tym kwestii dotyczących tezy o fikcyjnym skupie zboża konsumpcyjnego w liczbie 1.065,21 ton w sytuacji, gdy biegły J. W. (2) w opinii uzupełniającej w punkcie 16 stwierdził, że adnotacja „FK” (fikcyjny zakup) znalazła się w stosunku do dostaw w ilości 731,480 ton oraz biegły J. W. (2) w opinii z dnia 8.01.2002r. na str. 74 wskazał, że „nie dopatrzył” się mechanizmu powstania nieprawidłowości z powodu ich nie wystąpienia”,

3) obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia poprzez naruszenie przepisu art. 186 § 1 kk poprzez wykorzystanie zeznań i oświadczeń świadka W. K. (1) składanych przy czynnościach prowadzonych przez funkcjonariusza policji prowadzącego postępowanie przygotowawcze J. J. (str. 21 i 34 uzasadnienia), w sytuacji gdy świadek ten skorzystał jako osoba bliska wobec oskarżonego J. K. (1) z prawa odmowy zeznań, co prowadziło do pozyskania dowodu z naruszeniem zakazu dowodowego z art. 186 § 1 kk.

Wniósł o zmianę w całości wyroku uznającego winnym J. K. (1) popełnienia czynu stanowiącego przestępstwo z art. 18 § 3 kk w zw. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk w zb. z art. 271 § 3 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 12 kk i uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu celem przeprowadzenia postępowania dowodowego w sprawie.

Obrońca oskarżonego A. S. (1) zaskarżył wyrok w całości zarzucając mu:

I. obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia w postaci art. 17 § 1 pkt 6 kpk w ten sposób, że czyny zarzucane A. S. (1) uległy przedawnieniu oraz art. 7 kpk i art. 424 § 1 kpk polegający na przekroczeniu zasady swobodnej oceny dowodów w postaci: niewyjaśnienie istoty sprawy, dowolną ocenę dowodów przemawiających z winą A. S. (1) w postaci tzw. księgi ważenia, zeznań W. D. (1) i R. D. oraz pominięciu dowodów przemawiających na rzecz A. S. (1), ewentualnie:

II. obrazę prawa materialnego poprzez przypisanie A. S. (1) wyrządzenia szkody w znacznych rozmiarach wbrew art. 115 pkt 5 kk i art. 294 kk oraz art. 271 § 1 kk w ten sposób, że A. S. (1), wbrew ustaleniom Sądu Okręgowego nie był wystawcą dokumentów stanowiących podstawę oskarżenia.

III. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przypisaniu oskarżonemu występku z art. 286 § 1 kk mimo braku szkody i odmówieniu wiarygodności w szczególności oskarżonemu i głównym świadkom S. K. i D. Ś., którzy konsekwentnie wykluczali A. S. (1) jako sprawcę czynu.

Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego albo przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacje obrońców oskarżonych: Z. B. i J. K. (1) są oczywiście bezzasadne i jako takie nie zasługują na uwzględnienie. Apelacja wywiedziona przez obrońcę oskarżonego A. S. (1) okazała się częściowo zasadna i skutkowałą zmianą zaskarżonego orzeczenia.

Przed przystąpieniem do szczegółowego omawiania wywiedzionych w sprawie apelacji i odnosząc się do podniesionych w nich wszystkich zarzutów naruszenia przepisów postępowania, art.7 kpk Sąd Apelacyjny wskazuje, iż prawidłowość rozstrzygnięcia sprawy zależy od należytego wykonania przez sąd dwóch podstawowych obowiązków. Pierwszy z nich dotyczy postępowania dowodowego i sprowadza się do prawidłowego – zgodnego z przepisami postępowania karnego – przeprowadzenia dowodów zawnioskowanych przez strony, ale również do przeprowadzenia z urzędu wszelkich dowodów potrzebnych do ustalenia istotnych okoliczności dla rozstrzygnięcia o winie oskarżonego. Drugi z podstawowych obowiązków sprowadza się do prawidłowej oceny całokształtu okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej, a więc poza zasięgiem rozważań sądu nie mogą pozostawać dowody istotne dla rozstrzygnięcia kwestii winy. Podstawę zatem wyroku może stanowić tylko całokształt okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej, przy czym w uzasadnieniu wyroku sąd ma obowiązek wskazać, jakie fakty uznał za udowodnione, na jakich w tej mierze oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych. Na sądzie orzekającym ciąży przy tym obowiązek badania i uwzględniania w toku procesu okoliczności przemawiających zarówno na korzyść jak i niekorzyść oskarżonego, a korzystając z prawa swobodnej oceny dowodów, przekonanie co do winy w zakresie przypisanych mu czynów, powinien logicznie i przekonująco uzasadnić. Uzasadnienie więc winno logicznie wskazywać na jakich dowodach oparł sąd orzekający ustalenie każdego istotnego dla sprawy faktu, a także należyście rozważać i oceniać wszystkie dowody przemawiające za przyjętymi przez sąd ustaleniami faktycznymi lub przeciwnie, wyjaśniać istotne wątpliwości w sprawie i sprzeczności w materiale dowodowym oraz się do nich ustosunkować. Nie ma – zdaniem Sądu Apelacyjnego – jakichkolwiek przesłanek pozwalających uznać, iż Sąd Okręgowy uchybił którejkolwiek z zasad związanych z postępowaniem dowodowym i oceną dowodów. Należy stwierdzić, iż Sąd orzekający po prawidłowym przeprowadzeniu przewodu sądowego, poddał zgromadzony materiał dowodowy wszechstronnej analizie, a tok rozumowania zaprezentował w bardzo wnikliwym i przekonującym uzasadnieniu. Ocena materiału dowodowego zaprezentowana w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku dokonana została przez Sąd I instancji z uwzględnieniem reguł sformułowanych w art.7 kpk zgodna jest z zasadami wiedzy, doświadczenia życiowego oraz nie zawiera błędów logicznych lub faktycznych.

I.

Odnośnie apelacji wywiedzionej przez obrońcę oskarżonego Z. B. adw. P. P..

Rację ma skarżący, twierdząc że organy prowadzące postępowanie przygotowawcze nie zabezpieczyły wszystkich dokumentów dotyczących obrotu zbożem przez (...) w 1997r. Nie sposób jednak podzielić stanowiska apelującego, że uczyniły to „wybiórczo”, co może sugerować, że zabezpieczyły jedynie część istotnych dla rozpoznania sprawy dokumentów. Nie doszło do zabezpieczenia dla potrzeb niniejszego postępowania okresowych zestawień badanych zbóż, dokumentacji laboratoryjnej, gdyż dokumenty te nie zachowały się o czym będzie mowa w dalszej części niniejszego uzasadnienia. Brak dokumentacji w tym zakresie nie oznacza jednak niemożności poczynienia ustaleń co do rodzaju pszenicy magazynowanej w (...) przed ogłoszeniem skupu interwencyjnego w 1997r. Sąd Okręgowy poczynił te ustalenia w oparciu o dowody o charakterze osobowym, w tym – co istotne – nie tylko w oparciu o zeznania magazynierów: W. D. (1) (k.1719, 2120v, 2122, 2829 akt sprawy) i R. D. (k.3354 akt sprawy), ale również o zeznania: S. K. – laborantki (k.2306, 2869, 2871 akt sprawy), H. M. (1) – spichrzowego w(...) (k.170v, 287v, 2887v akt sprawy), J. M. – (k.2892 akt sprawy), W. K. (2) – zastępcy głównej księgowej (k.2924 akt sprawy), A. N. (1) – spichrzowego w (...) (k.3169v akt sprawy), S. O. (k.3173, 3835 akt sprawy), J. P. (1) (k.3263 akt sprawy), W. B. (k.3264, 3834 akt sprawy), G. N. (k.3859 akt sprawy), J. K. (2) (k.4254 akt sprawy) i E. Ł. (k.2889v), którzy kupowali od (...) pszenicę

paszową. Świadczy o tym również treść „Oceny stanu gospodarczego (...)” (k.1147 akt sprawy). Podkreślenia wymaga, że sam oskarżony Z. B. potwierdził, że (...) miało w magazynie zboże paszowe (wyjaśnienia oskarżonego – k.2872) twierdząc jedynie, że była to własność Agencji (...). Wskazać w tym miejscu należy jednak na zeznania świadka A. M. z Oddziału (...) w O. Agencji (...), który podał, że dla agencji zawsze miała być skupowana pszenica konsumpcyjna (k.2967v akt sprawy). Wskazać również należy, że dokumentacja (...) została przekazana do archiwum (k.3016-3018 akt sprawy), skąd była pobierana przez przedstawicieli przedsiębiorstwa: Z. S. (nie zaprzeczył temu wskazując, że przekazywał je głównej księgowej J. W. (1) ale nie zna powodów niezwrócenia jej do archiwum – k.3133v akt sprawy), J. M. w 2001r. oraz Z. B. (który również nie zaprzeczył temu, nie wie jednak co się z nimi stało ale zapewnił, że sam ich nie zniszczył – wyjaśnienia oskarżonego k.3071 akt sprawy) w 2002r. a większość z niej nie wróciła do archiwum (zeznania świadka J. K. (3) – k.3069 akt sprawy). O fakcie zabierania dokumentów (...) przez oskarżonego Z. B. zeznawał również świadek J. J., który wskazał zatem, że już na etapie postępowania przygotowawczego nie dysponował dokumentami potwierdzającymi posiadanie pszenicy paszowej na stanie magazynowym przez (...) a wiedzę na ten temat pozyskał od W. D. (1), R. D., D. Ś., H. M. (1) (k.2973v, 2974v akt sprawy). Wskazać w tym miejscu należy na zeznania innych świadków (str.13 niniejszego uzasadnienia), którzy potwierdzili, że (...) w 1997r. miało w magazynach pszenicę paszową. Dokumenty te zatem nie były możliwe do pozyskania nie tylko na etapie postępowania jurysdykcyjnego ale już w postępowaniu przygotowawczym, co jednak – jak wyżej wskazano – nie implikuje uznania, że zarzuty postawione oskarżonemu Z. B. są niezasadne.

Odnosząc się do zarzutu dotyczącego rodzaju zboża znajdującego się w magazynach Przedsiębiorstwa (...) podkreślenia wymaga, że - wbrew twierdzeniom apelującego – Sąd Okręgowy nie uznał, że w magazynach wskazanego wyżej przedsiębiorstwa znajdowało się jedynie (podkreślenie SA) zboże paszowe a nie konsumpcyjne. Nie ma racji również skarżący twierdząc, że ustalenie takie nie znajduje oparcie w zgromadzonym materiale dowodowym. Ustalenia takiego bowiem dokonano na podstawie dowodów o charakterze osobowym, i to nie tylko w oparciu o zeznania wskazanych przez skarżącego świadków: W. D. (1), R. D., D. Ś., S. K. i H. M. (1). Okoliczność, że w 1997r. (...) posiadało w swoich magazynach pszenicę paszową ze skupu przeprowadzonego w 1996r. została potwierdzona również zeznaniami innych świadków (patrz: str.13 niniejszego uzasadnienia). Odnosząc się do wskazywanych przez skarżącego wyjaśnień oskarżonego Z. B. co do rodzaju pszenicy kupowanej przez (...) w latach 1996-1997 oraz źródła finansowania tych zakupów (kredyt z Banku (...) SA) wskazać należy po raz kolejny, że Sąd Okręgowy nie ustalił aby pszenica paszowa była jedynym rodzajem zboża jaki posiadało w swoich magazynach (...) w okresie objętym aktem oskarżenia. Nadto podkreślenia wymaga, że dokumenty dotyczące wskazanego kredytu świadczą o tym, że przedsiębiorstwo posiadało zboże zakupione z własnych środków, które nie było przedmiotem zabezpieczenia kredytu udzielonego przez Bank (...). Wskazać również należy, że w czasie skupu interwencyjnego zbiorniki nie były każdorazowo plombowane (zeznania świadka W. D. (1) – k.2829), które znalazły swoje potwierdzenie w informacji po wizytacji Banku (...) z dnia 9.10.1996r. z których wynika, że następowało to dopiero po zgromadzeniu odpowiedniej ilości zboża – k. 2508 akt sprawy) Podkreślić również godzi się, że przedstawiciele banku badając kilkakrotnie stan zabezpieczenia nie badali rodzaju zboża a jego ilość (zeznania pracownika banku świadka J. S. – k.2458, informacje z wizytacji - k.2509-2516 akt sprawy). Z zeznań świadka J. S. wynika również, że nie całe zboże (...) było zabezpieczeniem udzielonego kredytu (k.2458 akt sprawy). O posiadaniu pszenicy paszowej przez (...) świadczy również to, że w maju 1997r. przedsiębiorstwo uruchomiło wytwórnię pasz (k.2512 akt sprawy) a produkty do niej pochodziły z zasobów własnych przedsiębiorstwa (zeznania świadków: J. P. (1) – k.3263, W. B. – k.3834 akt sprawy).

Wbrew twierdzeniom skarżącego w powyższej sprawie, w szczególności w odniesieniu do oskarżonego Z. B. nie doszło do mającego wpływ na treść orzeczenia naruszenia unormowanej w przepisie art.7 kpk zasady swobodnej (nie zaś dowolnej – jak wskazał apelujący na str.2 apelacji) oceny dowodów, w szczególności zeznań świadków: W. D. (1), R. D., D. Ś. i S. K..

Sąd Apelacyjny nie podziela poglądu skarżącego, że zarzuty stawiane oskarżonemu Z. B. uznać należy za niezasadne z uwagi na to, że zeznania go obciążające składały osoby z nim skonfliktowane, tj. zwolnieni dyscyplinarnie z pracy magazynierzy W. D. (1) i R. D., D. Ś., z którą rozwiązano umowę o pracę oraz zwolniony z pracy H. M. (1). Na wstępie podkreślenia wymaga, że Sąd Okręgowy dokonując oceny tych dowodów miał na względzie niewątpliwy konflikt, jaki

istniał między oskarżonym Z. B. a wskazanymi świadkami. Ocena tych dowodów nie wykracza jednak poza granice wyznaczone przepisem art.7 kpk. Została bowiem dokonana swobodnie, z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego. Dowody te zostały również skonfrontowane z pozostałymi zgromadzonymi w sprawie. Zarzucając (niezasadnie) Sądowi I instancji dowolną ocenę wskazanych wyżej dowodów w postaci zeznań świadków skarżący sam w sposób dowolny a zatem nieuprawniony uznaje, że obciążające oskarżonego i potwierdzający proceder opisany w zarzutach aktu oskarżenia zeznania laborantek D. Ś. i S. K. były spowodowane strachem tych świadków przed informacjami ich dotyczącymi jakie mogli ujawnić świadkowie: W. D. (1) i R. D. w związku z przyjęciem przez nich na stan magazynowy pszenżyta. Podkreślenia wymaga, że kwestia pszenżyta o jakim mówi skarżący nie była przedmiotem niniejszego postępowania i nie rzeczą sądu orzekającego w tej sprawie było rozważanie, czy zboże to znajdowało się w magazynach (...) a jeżeli tak to w jaki sposób tam trafiło. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie potwierdza domniemań skarżącego, że laborantki D. Ś. i S. K. obawiały się magazynierów: W. D. (1) i R. D. i z tego powodu miały składać zeznania obciążające oskarżonego Z. B., które nie polegały na prawdzie, w szczególności nie wynika to z ich zeznań. Jak już wyżej wskazano, zeznania laborantek znalazły potwierdzenie w innych dowodach zgromadzonych w sprawie. Skarżący wskazując na magazynierów jako inicjatorów przestępczego przedsięwzięcia nie podaje argumentów na postawioną przez siebie tezę o braku inspiracji ze strony oskarżonego Z. B., w szczególności nie podaje jakie „interes” mieliby magazynierzy w przeprowadzeniu procederu zamiany pszenicy. Wszak pieniądze za rzekomo wydaną pszenicę konsumpcyjną wpłynęły na konto (...) i nie było jakiegokolwiek możliwości aby wpłynęły na konto magazynierów. To nie oni również odpowiadali za sytuację finansową przedsiębiorstwa, poza zakresem ich obowiązków pozostawała kwestia spłaty kredytu zaciągniętego w Banku (...) i nie na nich ciążył obowiązek zapewnienia przedsiębiorstwu płynności finansowej. Wskazać także należy na zeznania świadka D. Ś., która podała, że nie fałszowała dokumentacji laboratoryjnej na polecenie magazynierów, którzy w żadnej mierze nie byli jej przełożonymi (k.2301 akt sprawy). Wbrew twierdzeniom apelującego, uwadze Sądu I instancji nie umknęła okoliczność wyroku jaki zapadł przed Sądem Okręgowym w Gdańsku w sprawie VII Pm 28/98 i jego konsekwencje finansowe dla W. D. (1) i R. D. (str.18 uzasadnienia wyroku) słusznie stwierdzając, że nie ma on decydującego znaczenia w powyższej sprawie. Oskarżony nie ukrywał zresztą, że orzeczenie to stanowiło powód dla którego zdecydował się ujawnić proceder zamiany zboża, co skutkowało również wydaniem wobec niego wyroku skazującego. Podkreślenia jednak po raz kolejny wymaga, że zeznania magazynierów nie stanowiły jedyne dowodu obciążającego oskarżonego Z. B.. Motyw jakim kierowali się zatem świadkowie W. D. (1) i R. D. składając zeznania obciążające oskarżonego Z. B. nie może mieć decydującego znaczenia przy ocenie ich wiarygodności, skoro zeznania te znalazły potwierdzenie w innych dowodach zgromadzonych w sprawie. Skarżący całkowicie pomija zeznania świadka J. J. – funkcjonariusza Policji biorącego udział w czynnościach postępowania przygotowawczego, który wskazał, że badał czas potrzebny do dokonania przewozów opisanych w zarzutach i doszedł do przekonania, że jest to fizycznie niemożliwe, biorąc pod uwagę częstotliwość rzekomych dostaw i czas potrzebny do dokonania odbioru zboża. Świadek ten potwierdził również, że H. M. (1), W. D. (1), R. D., D. Ś. mówili, że polecenia wykonywania czynności opisanych w przypisanych im zarzutach wydawał oskarżony Z. B.. Podkreślenia wymaga, że same zeznania magazynierów nie stanowiłyby podstawy do prowadzenia niniejszego postępowania na etapie śledztwa.

Kwestia zabrania przez świadka W. D. (1) książki ważenia, w świetle pozostałego zgromadzonego materiału dowodowego nie ma wpływu na odpowiedzialność karną oskarżonego Z. B. w powyższej sprawie. Na wstępie wskazać należy, że sugestie skarżącego, aby świadek dokonywał dopisków w czasie „ukrywania” książki jest nieuprawnionym i nieznajdującym potwierdzenia (nawet w samej apelacji) domniemaniem. Dalej wskazać należy, że książka ta nie była drukiem ścisłego zarachowania a jedynie urządzeniem pomocniczym prowadzonym przez magazynierów a świadek W. D. (1) nie ukrywał celu dla którego ją posiadał po zakończeniu zatrudnienia w (...) (udokumentowanie nieprawidłowości i zabezpieczenie się w ten sposób po zwolnieniu go z pracy – k.185 akt sprawy). Najistotniejsze jednak jest to, że książka ważenia była jedynie jednym z dowodów stanowiących podstawę zarzutów postawionych a następnie przypisanych oskarżonemu w powyższej sprawie. Zapisy dotyczące przypisanych zarzutów znajdują potwierdzenie w innych dokumentach zabezpieczonych w sprawie i dowodach o charakterze osobowym, do których Sąd Apelacyjny odnosi się w niniejszym uzasadnieniu. Odnosząc się natomiast do podniesionej w apelacji kwestii dwóch ksiąg ważenia wskazać należy, że liczba ta nie wynikała z podwójnej dokumentacji a z tego, że po wypełnieniu jednej księgi zakładana była druga. Druga książka ważenia nie obejmowała okresu objętego zarzutem, co wynika

z tego, że już pierwsza dotyczyła czynności dokonywanych po okresie objętym zarzutem. Skoro świadek zamierzał zabezpieczyć dowody fikcyjnych transakcji to oczywistym jest, że książka ważenia nie obejmująca tych zachowań nie została przez niego – jak to wskazał apelujący – „ukryta” a następnie „ujawniona”.

Wskazując na pismo Agencji (...), w którym wskazano, że agencja nie zgłaszała żadnych zastrzeżeń co do jakości zboża skarżący pomija istotną okoliczność wynikającą z pisma (...) w O. Agencji (...) (k.689 akt sprawy) i zeznań świadka A. M. (k.193, 1959 akt sprawy), że agencja nie badała jakości nabywanego zboża pozostawiając tę kwestię jednostce dokonującej skupu. To zatem, że nie zgłaszał uwag nie jest jednoznaczne z tym, że trafiało do niej zboże zgodne z zamówieniem, tj. konsumpcyjne a nie - jak dowiodło niniejsze postępowanie – paszowe. Również część podmiotów nabywających od agencji pszenicę również nie badała we własnym zakresie jej jakości, w szczególności poziomu glutenu (pisma: (...) Sp. z o.o. – k.715, (...) Spółdzielnia (...) - k.725, (...) Polska O. Sp z o.o - k.727, (...) S.A. – k795 akt sprawy), a część badała zboże ale nie wiadomo czy na poziom glutenu przyjmowała parametry glutenu odpowiadające pszenicy paszowej (J. W. (3) (...) – k.760, (...) – k.764 akt sprawy).

Skarżący nie przedstawił przekonujących argumentów podważających prawidłowość dokonanej przez Sąd Okręgowy oceny dowodów w postaci zeznań świadków W. D. (1) i R. D.. Jak już wyżej wskazano (str.16-17 niniejszego uzasadnienia), kwestia postępowania toczącego się przeciwko magazynierom przez Sądem Okręgowym w Gdańsku w sprawie VII Pm 28/98 nie może skutkować uznaniem, że świadkowie ci nie są bezstronni w tej sprawie i zeznają fałszywie obciążając oskarżonego Z. B.. Zarzucając Sądowi I instancji nie wzięcie pod uwagę innych dowodów skarżący domniemywa, że zeznania te mogły służyć „odwróceniu uwagi od nieprawidłowości magazynierów związanych z odnalezieniem pszenżyta”. Zarzut ten nie jest niczym potwierdzony. Okoliczność, że świadek H. M. (1) nie był bezpośrednio przy tym kiedy oskarżony Z. B. wydawał polecenie magazynierom w sprawie działań objętych niniejszym postępowaniem nie jest dowodem na to, że takie polecenie nie zostało wydane. Świadek H. M. (1) zeznał bowiem, że to od dyrektora (Z. B.) i głównej księgowej (J. W. (1)) dowiedział się o podjęciu decyzji o zamianie zbóż a uzyskane w ten sposób pieniądze miały być przeznaczone na spłatę długów (...) (k.2886, 3830 akt sprawy). Podkreślenia - wobec dyskredytowania wiarygodności tego świadka przez skarżącego - wymaga, że świadek zeznał, iż wówczas nie był skonfliktowany z oskarżonym Z. B.. O procedurze tym słyszał również świadek J. B., choć nie był w stanie określić źródła swojej wiedzy w tym zakresie (k.3169 akt sprawy). Powoływanie się na zeznania świadka D. Ś., w których zaprzeczyła udziałowi w spotkaniu z oskarżonym Z. B. i główną księgową nie może skutkować uznaniem, że zeznania W. D. (1) są niewiarygodne. Nie jest bowiem istotne w jakich okolicznościach świadek D. Ś. otrzymała polecenie fałszowania dokumentacji laboratoryjnej, skoro konsekwentnie twierdziła, że takie polecenie od oskarżonego lub głównej księgowej otrzymała (k.593, 2306, 2289, 2864, 3776 akt sprawy). Fakt wydania kierownikowi laboratorium – świadek D. Ś. polecenia przez oskarżonego Z. B. potwierdza w swoich zeznaniach druga laborantka – świadek S. K. (k.3807 akt sprawy). Skutku oczekiwanego przez apelującego, tj. podważenia wiarygodności zeznań świadka W. D. (2) w powyższej sprawie nie może przynieść powoływanie się na zeznania świadka H. M. (2), który złożył zawiadomienie o przestępstwie w związku z wywieraniem wpływu na niego jako świadka przez W. D. (1). Podkreślenia bowiem wymaga, że zdarzenie będące powodem tego zawiadomienia nie miało żadnego związku z niniejszą sprawą. Dotyczyło sprawy, w której świadek H. M. (2) składał zeznania w sprawie, w której stroną była żona świadka W. D. (1) a postępowania toczyło się przed sądem pracy (akta sprawy Ds. 373/05). Na marginesie zatem jedynie wskazać należy, że postępowanie to zostało umorzone z uwagi na brak znamion przestępstwa. Jak już wyżej wskazano (str.17 niniejszego uzasadnienia), czas ujawnienia książki ważenia nie może skutkować uznaniem zeznań świadka W. D. (1) za niewiarygodne i nie widząc potrzeby powtarzania tej argumentacji odwołuje się do niej. Wskazać jedynie należy, że przedmiotem apelacji jest wyrok Sądu Okręgowego a nie – jak wskazuje skarżący na str.5 apelacji - Sądu Rejonowego.

Skutku oczekiwanego przez skarżącego nie może przynieść odwoływanie się do zeznań świadka D. Ś. złożonych w dniu 10.04.2008r. To, że świadek nie znała kulis zorganizowanego przez oskarżonego Z. B. procederu zamiany zboża nie oznacza, że nie miało to miejsca. Podkreślenia wymaga, że świadek ten konsekwentnie w toku całego postępowania wskazywała na otrzymane polecenie tworzenia fikcyjnej dokumentacji laboratoryjnej i sporządzanie jej bez otrzymania próbek zboża. Skarżący wskazuje na różnice zeznań świadka z postępowania przygotowawczego i postępowania jurysdykcyjnego kwestionując wiarygodność tych pierwszych bez żadnej rzeczowej argumentacji.

Tymczasem wskazać należy, że wiarygodność zeznań świadka nie może być oceniana przez pryzmat etapu postępowania na jakim są składane, w szczególności nie sposób uznać aby zeznania składane przez sądem były niejako „z urzędu” bardziej wiarygodne od tych składanych przed prokuratorem czy funkcjonariuszem Policji. Sąd obowiązany jest ocenić całość depozycji świadka, również w odniesieniu do pozostałego zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz zgodnie z zasadami logicznego myślenia; tak postąpił Sąd Okręgowy orzekający w powyższej sprawie. Stwierdzenie świadka, że fikcyjne dostawy zboża nie miały miejsca nie można uznać za wiarygodny dowód na to, że dostaw takich nie było gdyż obowiązki zawodowe świadka nie były związane z odbieraniem zboża a zatem nie mogła stwierdzić czy dostawa w istocie miała miejsce czy była fikcyjna. Biorąc natomiast pod uwagę te zeznania D. Ś., w których podała, że przygotowywała dokumentację laboratoryjną bez kontaktu z próbkami zboża przeczą wiarygodności jej zeznań we wskazanym wyżej przez skarżącego zakresie a potwierdzają ustalenia sądu, że dostawy te były fikcyjne. Cytując wypowiedź świadka S. K. z rozprawy w dniu 10.04.2008r. skarżący zdaje się pomijać tę istotną okoliczność, że ocena dowodów należy do sądu rozpoznającego sprawę a nie stron postępowania, które oczywiście mogą mieć własne zdanie na ten temat ale żadną miarą nie jest ono wiążące dla sądu wydającego wyrok. Na marginesie zatem jedynie wskazać należy, że świadek jednocześnie nie dostrzegając korzyści jaką mogliby odnieść magazynierzy działając samodzielnie (k.2872 akt sprawy). To, że S. K. nie otrzymała od oskarżonego Z. B. polecenia fałszowania dokumentacji laboratoryjnej nie czyni zarzutu stawianego temu oskarżonemu za bezzasadny, jeżeli weźmie się pod uwagę fakt, że była ona szeregowym pracownikiem laboratorium a jej bezpośrednią przełożoną była kierownik laboratorium - D. Ś. i to ona takie polecenie otrzymała przekazując je swojej podwładnej. Trafny nie jest również argument dotyczący tego, że świadek nie mogła obawiać się zwolnienia z pracy, gdyż to nie nastąpiło. Apelujący pomija okoliczność, o której wyjaśniał sam oskarżony Z. B., że jedynie trudna sytuacja rodzinna S. K. powstrzymała go od zwolnienia świadka ale została ona przeniesiona na inne stanowisko. Wskazać w tym miejscu godzi się, że świadek D. Ś. została zwolniona z pracy, co miało mieć swoje uzasadnienie w likwidacji etatu (świadcstwo pracy D. Ś. – k.3117 akt sprawy). Do takiej likwidacji etatu jednak nie doszło, a na stanowisku dotychczas zajmowanym przez świadka D. Ś. została zatrudniona szwagierka oskarżonego Z. B. (zeznania świadka S. K. – k.2304 akt sprawy). Obawy zatem o zwolnienie w razie sprzeciwiania się woli dyrekcji zakładu pracy nie były bezpodstawne.

Wbrew twierdzeniom skarżącego w powyższej sprawie nie doszło też do naruszenia przepisu art.5 § 2 kk. Przed przystąpieniem do szczegółowego odniesienia się do przedstawionych w tym zakresie zarzutów podkreślenia wymaga, że zasada *in dubio pro reo* nie może stwarzać pretekstu do uproszczonego traktowania wątpliwości. Jak bowiem wyraźnie wynika z brzmienia przepisu art.5 § 2 kpk, reguła ta ma zastosowanie dopiero wtedy, gdy mimo wszelkich starań organu prowadzącego postępowanie nie da się usunąć występujących wątpliwości. Jest to więc swoista „ostateczność” – „dyrektywa ostatecznego wyjścia”. W szczególności jest to widoczne w następującym poglądzie Sądu Najwyższego: „Zasada *in dubio pro reo* odnosi się w praktyce do zagadnień związanych z ustaleniami faktycznymi, nie wolno jednak rozumieć jej jako reguły swoistego, uproszczonego traktowania wątpliwości. Wszelka wątpliwość w zakresie ustaleń faktycznych powinna być wyjaśniona i usunięta przez wszechstronną inicjatywę dowodową organu procesowego i gruntowną analizę całego dostępnego materiału dowodowego. Dopiero wtedy, gdy po wykorzystaniu wszelkich istniejących możliwości wątpliwość nie zostanie usunięta, należy ją wytlumaczyć w sposób korzystny dla oskarżonego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25.06.1991r. w sprawie WR 107/91, OSNKW 1992/1-2/14). Przede wszystkim należy bowiem podnieść, iż wątpliwości, o jakich mowa w art.5 § 2 kpk to wątpliwości Sądu, a nie strony procesowej wyrażającej odmienny pogląd w przedmiocie oceny całokształtu ujawnionego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności oceny wiarygodności dowodów stanowiących podstawę ustaleń faktycznych oraz że za nietrafną należy uznać interpretację zasady *in dubio pro reo*, jako powinności czynienia ustaleń w oparciu o dowody najbardziej korzystne dla oskarżonego. Nie można zasadnie stawiać zarzutu obrazy przepisu art.5 § 2 kpk podnosząc wątpliwości strony, a konkretnie obrońcy oskarżonego co do treści ustaleń faktycznych, bowiem dla oceny czy w sprawie doszło do naruszenia zasady *in dubio pro reo* istotne jest jedynie to czy sąd powziął wątpliwości co do treści ustaleń faktycznych i wobec braku możliwości ich usunięcia rozstrzygnął je na niekorzyść oskarżonego (patrz: wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 15.07.2010r. w sprawie II AKa 183/10, Przegląd Orzecznictwa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku nr 3/2010) lub gdy takie wątpliwości winien powziąć po swobodnej ocenie materiału dowodowego a tego nie uczynił. Sąd odwoławczy nie podziela poglądu obrońcy wyrażonego w apelacji jakoby Sąd I instancji dokonał jednostronnej oceny dowodów czy też nie rozstrzygnął nie dających się

usunąć wątpliwości na korzyść oskarżonego. Sąd Okręgowy bowiem całkowicie wyczerpał inicjatywę dowodową aby ustalić fakty zgodnie z rzeczywistym przebiegiem i wyjaśnił nasuwające się w tym zakresie wątpliwości. Znalazło to nadto odzwierciedlenie w uzasadnieniu wyroku stanowiącym umotywowanie wyroku – zawiera ono przekonującą analizę wszystkich przeprowadzonych dowodów. Sąd Okręgowy ocenił w sposób swobodny również dowód w postaci wyjaśnień oskarżonych. Jeżeli z materiału dowodowego wynikają różne wersje wydarzeń, to nie jest to równoznaczne z istnieniem niedających się usunąć wątpliwości w rozumieniu art.5 § 2 kpk, bo w takim przypadku sąd orzekający zobowiązany jest do dokonania ustaleń na podstawie swobodnej oceny dowodów i dopiero wówczas, gdy wątpliwości nie zostaną usunięte, należy tłumaczyć je na korzyść oskarżonego (patrz: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16.06.2005r. w sprawie KK 257/04, OSNKW 2005/9/86). W sprawie będącej przedmiotem niniejszego postępowania Sąd I instancji dokonał stanowczych ustaleń. Dlatego też zarzut naruszenia przepisu art.5 § 2 kpk należy uznać za bezzasadny.

Podkreślając wskazaną w opinii biegłego J. W. (2) ilość pszenicy, przy dostawach której widniała adnotacja „FK” apelujący całkowicie pomija tę istotną kwestię, że zgodnie z ustaleniami Sądu I instancji adnotacja ta nie była jedynym wyznacznikiem ilości fikcyjnie skupionego zboża. Sąd bowiem w tej kwestii opierał się również na ocenionych w sposób zgodny z dyrektywą art.7 kpk zeznaniach świadków: W. D. (1) i R. D.. Świadek W. D. (1) zeznał, że adnotację „FK” umieszczali przy fikcyjnych dostawach jedynie na początku procedury obawiając się, że bez tego stracą kontrolę nad preparowaną w ten sposób dokumentacją i w inny sposób nie „odróżnią” dostaw fikcyjnych od rzeczywistych. Potem zaniechali tego oznaczenia „równoważąc” fikcyjny skup fikcyjną sprzedażą zgodnie z dyspozycjami dyrektora i głównej księgowej (k.2121, 2827 akt sprawy). Podkreślić w tym miejscu należy, że ilość pszenicy paszowej rzekomo sprzedanej E. Ł., H. H. i W. K. (1) jest identyczna z ilością pszenicy konsumpcyjnej skupionej rzekomo od W. S., J. K. (1) i A. S. (1). Zbieżna jest nie tylko ilość zboża rzekomo skupionego i sprzedanego (1.065,21 ton) ale również ilości nabywanego i zbywanego rzekomo zboża. I tak: E. Ł. rzekomo kupił z (...) 200 ton pszenicy (dowód wydania zboża nr (...) – k.317, 618 akt sprawy) a W. S. (1) rzekomo sprzedał (...) 200 ton pszenicy (kwit dostawy nr (...) – obejmujący dowody przyjęcia nr (...) – k.307 i kwit dostawy nr (...) obejmujący dowody przyjęcia nr (...) – k.306, 676, 939 akt sprawy) H. H. rzekomo kupił z (...) 300 ton pszenicy (dowód wydania zboża nr (...) – k.319, 618 akt sprawy) a oskarżony A. S. (1) rzekomo sprzedał (...) 300 ton pszenicy (rozliczenia za zboże nr (...) – k.936 akt sprawy); W. K. (1) rzekomo kupił z (...) 565,21 ton pszenicy (dowody wydania zboża nr (...) – k.317, 318 akt sprawy) a jego brat – oskarżony J. K. (1) rzekomo sprzedał (...) 565,21 ton pszenicy (kwity dostaw zbóż nr (...) – k.309, 310, 314, 316, 321, 936, 939, 941 akt sprawy) Sąd Apelacyjny podziela dokonaną przez Sąd I instancji ocenę wiarygodności zeznań świadka W. D. (1) co do tego, że fikcyjność dostaw dokonywanych przez oskarżonego A. S. (1) wynikała z tego, że oskarżony ten zazwyczaj nie dostarczał zboża do (...) czyniąc to w bliżej położonym magazynie w B.. Skarżący nie dostrzega również innych dowodów, które legły u podstaw ustalenia poczynionego przez Sąd Okręgowy, że przedmiotem fikcyjnej dostawy było 1.065,21 ton pszenicy konsumpcyjnej. Wskazać tu należy na istotne okoliczności podniesione w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia. I tak, skarżący całkowicie pomija inne, poza zeznaniami magazynierów dowody świadczące o tym, że nie doszło do dostarczenia przez W. S., J. K. (1) i A. S. (1) zboża w łącznej ilości 1.065,21 ton (brak podpisów dostawców na kwitach dostawy zbóż, nieprzekazanie dostawcom oryginałów tych kwitów, co było obowiązkiem – zeznania świadka G. N. – k.2923 akt sprawy, a posiadanie ich przez (...), wypłacanie należności za rzekome dostawy i ponowne wpłacanie tych samych kwot na rachunek przedsiębiorstwa; dostawom pszenicy do (...) w maju 1997r. przez W. S. zaprzecza jego ówczesny współnik – świadek A. W. – k.352v, 2926v akt sprawy) i jednoczesnego odbioru 1.065,21 ton zboża przez E. Ł., W. K. (1) i H. H. (brak podpisów nabywców na fakturach, zeznania E. Ł. przeczące tezie, że w inkryminowanym czasie ani on ani nikt w jego imieniu, w szczególności jego kierowca zapłacił za zboże w kasie (...) kwotę 105.000,-zł. (k.820v, 2889v akt sprawy), dowody świadczące o tym, że H. H. jest postacią fikcyjną (zeznania świadka Z. H. - k.461v akt sprawy, pismo (...) – k.3130 akt sprawy, zeznania świadka Z. H. – k.2888 akt sprawy). Inne okoliczności związane z W. K. (1) będą przedmiotem rozważań w dalszej części niniejszego uzasadnienia. Magazynierzy i laborantki z racji swoich obowiązków zawodowych nie mieli kontaktu z dokumentacją księgową a zatem słusznym jest ustalenie sądu, że dowody te potwierdzają wiarygodność zeznań tych świadków, które legły u podstaw uznania oskarżonego Z. B. winnym popełnienia przypisanego mu przestępstwa. Poza sferą zainteresowania apelującego znalazły się również inne okoliczności potwierdzające wiarygodność tezy o fikcyjnym skupie zboża i przekazaniu do Agencji (...) zboża nieodpowiadającego warunkom skupu interwencyjnego, a

które były przedmiotem wnikliwej analizy Sądu I instancji. wskazać tu należy na fikcyjne pojazdy jakimi miało być dostarczane zboże przez oskarżonych A. S. (1) i J. K. (1) oraz W. S., częstotliwość tych dostaw w kontekście czasu załatwiania formalności związanych z dostawą zboża i odległością do magazynu. Skarżący wskazując na stwierdzenie biegłego J. W. (2), że „nie dopatrywał się mechanizmu powstania nieprawidłowości z powodu ich nie wystąpienia” całkowicie pomija tę istotną kwestię, że biegły badał formalny aspekt obrotu zbożem w (...), w oparciu jedynie o dokumenty, którymi dysponował. Biegły badał zapisy w księgach nie sprawdzając (bo nie to było przedmiotem opinii i biegły nie miał takich możliwości) czy zapisy te opierają się na faktycznych czynnościach, w szczególności dostawach, czy też nie. Przedmiotem opinii biegłego nie była bowiem kwestia rodzaju zboża, którego dotyczyła badana przez biegłego dokumentacja a przecież to właśnie rodzaj zboża ma zasadnicze znaczenie w powyższej sprawie. Zgodnie z prawidłowo ustalonym w powyższej sprawie stanie faktycznym, na polecenie m.in. oskarżonego Z. B. tworzona była dokumentacja mająca mieć pozory prawdziwej co do ilości sprzedawanego i skupowanego zboża. Nie budzi zatem zdziwienia fakt, że formalnie, tzn. pod względem ilości zboża sprzedanego i skupionego dokumentacja – w ocenie biegłego J. W. (2) - nie wykazywała nieprawidłowości. O tym, że (...) faktycznie nie skupił pszenicy konsumpcyjnej zgodnie z założeniami skupu interwencyjnego a pszenica sprzedana Agencji (...) była w istocie pszenicą paszową, którą miał na stanie w dacie ogłaszania skupu interwencyjnego świadczy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy oceniony swobodnie przez Sąd Okręgowy. Apelujący wskazując na opinię biegłego J. W. (2) pomija okoliczność, że biegły nie dopatrując się generalnie nieprawidłowości w badanej dokumentacji wskazał jednak na brak podpisów dostawcy/odbiorcy (k.581-582, 1062-1063, 1064, 1072, 1074-1075 akt sprawy). Braku tego skarżący wprawdzie nie kwestionuje ale – w ocenie Sądu II instancji – nie dostrzega jego wagi. Podkreślenia bowiem wymaga, że brak podpisów rzekomych dostawców był dla magazynierów jednym z identyfikatorów fikcyjnych dostaw. Okoliczność ta przemawia za wiarygodnością zeznań magazynierów skoro słuchani w sprawie dostawcy zboża zarówno do magazynu w P. jak i innych magazynów zbożowych konsekwentnie zeznawali, że podpis taki był konieczny do potwierdzenia, że zboże zostało dostarczone (zeznania świadków: A. J. – k.378v, M. Ż. – k.380v, E. Ł. – k.820v, S. C. – k.1885, J. P. (2) – k.1950v, W. D. (3) – k.2969v, M. M. – k.3338, W. B. – k.3834, A. N. (2) – k.1884v, 3894, Z. W. – k.3898, A. S. (2) – k.390v, 3898-3899). Potwierdza to również pracownik przedsiębiorstwa – świadek J. M. (k.1856v akt sprawy). Wskazać również należy na tę część opinii, w której biegły zauważa różnicę w wadze właściwej tych samych pojazdów (k.581 akt sprawy), co również potwierdza tezę o braku związku wpisów z rzeczywistymi dostawami w zakresie objętym zarzutami w powyższej sprawie.

Nie ma racji skarżący zarzucając Sądowi Okręgowemu przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów w kwestii dotyczącej ewentualnego manipulowania we wpisach dokonanych na dokumentach będących później przedmiotem badań przez biegłego z zakresu dokumentów. Wskazać tu bowiem należy na tę część opinii biegłego W. C., w której nie wyklucza, że takie zapisy na badanych dokumentach mogły być (k.3425v akt sprawy) a w opinii uzupełniającej stwierdził ślady oznaczeń na kilku dowodach dostaw (k.3544 akt sprawy). Słusznie Sąd Okręgowy wskazuje w tym miejscu na niebudzące wątpliwości co do swej wiarygodności zeznania świadka J. K. (3), z których wynika, że zarchiwizowane w (...) w O. dokumenty (...) były wydawane pracownikom przedsiębiorstwa, w tym oskarżonemu przed zabezpieczeniem ich jako dowodów w sprawie i do archiwum nie zostały zwrócone. Odnosząc się w tym miejscu do zarzutu obraz art.5 § 2 kpk i art.7 kpk podkreślić należy, że Sąd Okręgowy nie poczynił ustaleń niekorzystnych dla oskarżonego Z. B. w oparciu o niejednoznaczne dowody, tj. nie stwierdził że oskarżony usunął zapisy „FK” z dokumentów a jedynie wskazał na fakt przekazania tych dokumentów oskarżonemu oraz na treść opinii biegłego. Podkreślenia wymaga w tym miejscu, że również i zastępca głównej księgowej w (...)widziała oznaczenia „FK” na dokumentach, choć nie pamięta na jakich (zeznania świadka W. K. (2) – k.2925v akt sprawy) oraz świadek D. Ś. (k.2868, 3776 akt sprawy) i S. K. (k.2872v akt sprawy). Logicznym wydaje się, że nie mogła to być książka ważenia, skoro był to dokument wewnętrzny magazynierów nie okazywany ani w księgowości ani w laboratorium, gdyż książka ta nie była ani podstawą badań laboratoryjnych ani wypłaty za dostarczone zboże, były nią kwity dostaw zboża.

Nie ma racji skarżący zarzucając Sądowi Okręgowemu błędne przyjęcie ilości pszenicy niespełniającej kryteriów skupu interwencyjnego (1.065,21 ton) w stosunku do zarzutów stawianych pozostałym oskarżonym, tj. J. K. (1), A. S. (1) i W. S. (1). Wskazać bowiem należy, że ilość pszenicy jakiej dotyczą zarzuty stawiane współoskarżonym odpowiada dokładnie ilości określonej w zarzucie przypisanym oskarżonemu Z. B.. W zarzucie bowiem dotyczącym A. S. (1)

wskazano na pszenicę wartości 157.500 zł., co odpowiada ilości 300 ton (525,-zł. za tonę), nie zaś ilości 362,23 tony. Dodając do tego 565,21 tony z zarzutu J. K. (1) i 200 ton z zarzutu W. S. otrzymujemy ilość 1.065,21 ton przypisaną oskarżonemu Z. B..

Sąd Apelacyjny nie podziela stanowiska apelującego, że w związku z brakiem oznaczeń „FK” przy wszystkich fikcyjnych dostawach nie ma obiektywnego klucza do uznania, że dostawy opisane w zarzutach były fikcyjne. Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, w oparciu o zgromadzone w sprawie dowody wskazał na ten „klucz”. Są nim takie okoliczności jak: brak podpisu dostawcy, ilość dostaw w tym samym dniu, wpisywanie fikcyjnych numerów rejestracyjnych pojazdów, którymi rzekomo miało być dostarczane zboże.

II.

Odnosnie apelacji wywiezionej przez obrońcę oskarżonego Z. B. adw. R. B..

Sąd Apelacyjny nie podziela poglądu skarżącego, że w powyższej sprawie doszło do obrazy art.438 pkt 3 kpk. Odnosząc się w do zarzutu opartego na tej podstawie należy stwierdzić, że Sąd Okręgowy poddał zgromadzony materiał dowodowy wszechstronnej analizie, a tok rozumowania zaprezentował w przekonującym uzasadnieniu. W przeciwieństwie do apelacji opartej na wybiórczo wskazanych okolicznościach podstawę zaskarżonego wyroku stanowi całokształt okoliczności ujawnionych na rozprawie głównej. W ocenie Sądu odwoławczego apelacja nie przytoczyła takich okoliczności, które mogłyby podważyć prawidłowe ustalenia Sądu I instancji. Trzeba zarazem podkreślić, iż zarzut błędu w ustaleniach faktycznych nie może sprowadzać się do samej polemiki z ustaleniami sądu wyrażonymi w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia lecz musi zmierzać on do wykazania jakich konkretnych uchybień w zakresie logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego dopuścił się sąd w ocenie materiału dowodowego. Sama możliwość przeciwstawienia ustaleniom sądu orzekającego odmiennego poglądu w kwestii ustaleń faktycznych, opartego na innych dowodach od tych, na których oparł się Sąd I instancji nie może prowadzić do wniosku o popełnieniu przez ten sąd błędu w ustaleniach faktycznych.

Jak już wskazano omawiając apelację drugiego z obrońców oskarżonego Z. B., w przedmiotowej sprawie nie doszło do obrazy art.7 kpk, w szczególności w odniesieniu do zeznań świadków: W. D. (1), R. D., D. Ś. i S. K.. Postawiony przez skarżącego zarzut wewnętrznej sprzeczności w zeznaniach tych świadków i braku ich potwierdzenia w pozostałym materiale dowodowym nie jest poparty żadnymi wskazaniem zarówno co do wewnętrznych sprzeczności, jak i do sprzeczności z pozostałym materiałem dowodowym i ogranicza się jedynie do takiego właśnie ogólnego stwierdzenia. Sąd Apelacyjny nie podziela również poglądu skarżącego, że wyrok skazujący został wydany wbrew logice, oczywistym dowodom świadczącym o braku winy oskarżonego Z. B. i jakie oczywiste kłamstwa legły u podstaw wydania wyroku skazującego. Tymczasem Sąd Okręgowy niezwykle wnikliwie uzasadnił wydany wyrok. Sąd odniósł się do wszystkich dowodów istotnych w sprawie, ocenił je w sposób swobodny, we wzajemnym do siebie odniesieniu. Uzasadnienie wyroku sporządzone w powyższej sprawie, zwłaszcza w tej części, w której Sąd dokonuje analizy zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego zasługuje na najwyższe uznanie. Uzasadnienie to – mimo obszerności materiału dowodowego – w sposób jasny i logiczny wskazuje na tok rozumowania sądu i w sposób przekonujący przedstawia motywy wydania zaskarżonego orzeczenia.

Za całkowicie chybione uznać należy rozważania skarżącego co do nadwyżki w bilansie księgowym, jaką miałyby mieć (...), gdyby doszło do procederu opisanego w akcie oskarżenia i w przypisanym oskarżonemu Z. B. czynnie. Nadwyżki tej nie było, bowiem kiedy dochodziło do rzekomych dostaw zboża do (...) od W. S., J. K. (1) i A. S. (1) i zapłaty za to zboże, równocześnie dochodziło do fikcyjnych wypłat na dokładnie te same kwoty na rzecz rzekomych nabywców zbóż: W. K. (1), E. Ł. i H. H.. Istota tego mechanizmu polegała bowiem na tym, że w (...) stworzono dokumentację świadczącą o sprzedaży posiadanej w magazynach pszenicy paszowej w ilości 1.065,21 ton, do czego w rzeczywistości nie doszło i dokumentację świadczącą o rzekomym skupie dokładnie tej samej ilości pszenicy konsumpcyjnej, do czego

również nie doszło a Agencji (...) została przekazana w rzeczywistości pszenica paszowa, którą (...) miał na stanie swoich magazynów w miejsce konsumpcyjnej, która miała być przedmiotem skupu interwencyjnego.

Aprobaty Sądu Apelacyjnego nie zyskał również zarzut błędnego opisu czynu przypisanego oskarżonemu Z. B. mający polegać na wskazaniu jedynie jednej osoby jako działającej wspólnie i w porozumieniu z tym oskarżonym. Nie ma bowiem racji skarżący twierdząc, że w przedmiotowej sprawie oskarżony powinien mieć postawiony zarzut działania wspólnie i w porozumieniu nie tylko z główną księgową ale również z magazynierami, laborantkami i fikcyjnymi dostawcami. W odniesieniu do magazynierów i laborantek wskazać należy, że zostały im postawione zarzuty inne niż oskarżonemu (jedynie art.271 § 1 kk) a oskarżony w zakresie ich zachowania działał jako podżegacz (nakłonił). Również fikcyjnym dostawcom postawiono odrębne zarzuty, w których wskazano, że to oskarżony Z. B. działał wspólnie i w porozumieniu z „inną osobą” (w akcie oskarżenia wskazano na J. W. (1), która zmarła w toku postępowania jurysdykcyjnego), nie wskazano natomiast że oskarżeni A. S. (1) i J. K. (1) działali każdy z nich wspólnie i w porozumieniu z oskarżonym Z. B. i „inną osobą” (zmarłą J. W. (1)). Na marginesie zatem wskazać należy na wątpliwość Sądu Apelacyjnego co do tego czy podniesienie zarzutu braku ustalenia, że oskarżony działał wspólnie i w porozumieniu z większą ilością osób jest zgodne z kierunkiem zaskarżenia jedynym jaki może obrać apelacja obrońcy, tj. na korzyść oskarżonego, skoro działanie wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami stanowi okoliczność obciążającą a zatem działa na niekorzyść oskarżonego.

Wskazując na określony przez oskarżyciela mechanizm zмовy, w szczególności zorganizowanie przez dyrektora i główną księgową spotkania z magazynierami i laborantkami apelujący całkowicie pomija okoliczność, że Sąd Okręgowy nie ustalił aby doszło do spotkania w tej sprawie między wskazanymi wyżej osobami. Sąd ustalił, że oskarżony Z. B. wydał polecenie poświadczania nieprawdy w dokumentach magazynierom a wspólnie z J. W. (1) – laborantkom. Prezentując pogląd o braku podstaw do przyjęcia, że osoby te poświadczały nieprawdę w dokumentach w wyniku namawiania ich do tego przez oskarżonego Z. B. apelujący nie przedstawia żadnych argumentów. Tymczasem Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia szczegółowo uzasadnił poczynione w tym zakresie ustalenia (str.12-21 uzasadnienia wyroku) a Sąd Apelacyjny w pełni akceptuje tę pogłębioną analizę. Na marginesie zatem wskazać należy, że Sąd II instancji odnosił się do kwestii oceny wiarygodności zeznań świadków W. D. (1), R. D., D. Ś. i S. K. omawiając apelację wniesioną przez drugiego z obrońców oskarżonego Z. B. (str.15-21 niniejszego uzasadnienia). W kontekście tego zarzutu niezrozumiałym jest przyznanie przez skarżącego w następnym akapicie apelacji, że laborantki i magazynierzy konsekwentnie przyznawali się do winy obciążając jednocześnie siebie ale również dyrektora i główną księgową. Stwierdzenie o konsekwencji świadków pozostaje nadto w sprzeczności z tezą postawioną we wcześniejszej części apelacji, w której skarżący mówi o wewnętrznej sprzeczności w zeznaniach tych świadków. Kwestia stosunku świadka W. D. (1) do zarzutów stawianych oskarżonym A. S. (1) i J. K. (1) oraz W. S. (1) nie ma żadnego znaczenia w powyższej sprawie gdyż jest to subiektywne odczucie świadka, którego Sąd Okręgowy, po dokonaniu oceny całego materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie nie podzielił.

Nie ma racji skarżący twierdząc, że działanie oskarżonego nie wypełniło znamion oszustwa. że Agencja (...) ani żaden inny podmiot nie poniósł szkody. Tak postawiony zarzut wskazuje na błędny tok rozumowania skarżącego. Przepięstwo oszustwa, które wszak polega na niekorzystnym rozporządzeniu mieniem przez pokrzywdzonego może być popełnione nawet wówczas, gdy nie doszło finalnie do powstania szkody. Obrońca zdaje się nie pojmować istoty przestępstwa oszustwa, sprowadzającego się do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, utożsamiając niekorzystne rozporządzenie z wyrządzeniem szkody. Powstanie szkody w mieniu pokrzywdzonego nie jest wcale koniecznym warunkiem dla przyjęcia, że doszło do niekorzystnego rozporządzenia mieniem Jeśli w prawidłowo ustalonym przez Sąd Okręgowy stanie faktycznym w niniejszej sprawie pokrzywdzony rozporządził mieniem w kwocie 559.235,25 zł. i to rozporządzenie jest dla niego obiektywnie niekorzystne, to wcale to jeszcze nie oznacza, iż poniósł on szkodę w tej kwocie. Rozporządzenie mieniem przez pokrzywdzonego polegało na tym, iż za kwotę 559.235,25 zł. dokonał on zakupu pszenicy paszowej, choć jego zamiarem było nabycie pszenicy konsumpcyjnej (zeznania świadka A. M. – k.2967v akt sprawy). Stąd też zachowanie oskarżonego wyczerpało wszystkie znamiona przestępstwa określonego w art.286 § 1 kk, albowiem działał on w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, a pokrzywdzonego wprowadził w błąd co do rodzaju pszenicy. Podglądy orzecznictwa są w tym przedmiocie jednolite (patrz: postanowienia Sądu Najwyższego:

z dnia 8.01.2013r. w sprawie III KK 117/12, Biul.PK 2013/1/20-24, z dnia 27.06.2001r. w sprawie VKKN 96/99, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30.08.2000r. w sprawie V KKN 267/00, OSNKW 2000/9-10/85 oraz OSP 2001/3/51; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 25.10.2012r. w sprawie II AKa 240/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 19.09.2012r. w sprawie II AKa 191/12). Działanie oskarżonego Z. B. wypełniło znamiona oszustwa w rozumieniu przepisu art.286 § 1 kk. Polegało ono na tym, że Agencja (...) zapłaciła za towar, którego nie dostała. Przedmiotem skupu interwencyjnego miała być bowiem pszenica konsumpcyjna a do Agencji (...) z (...) przekazano pszenicę paszową. Gdyby pokrzywdzony wiedział, że nabywa pszenicę paszową, nie doszłoby do transakcji i nie przekazałby do (...) kwoty 559.235,25 zł. Jest to zatem wartość wyłudzonego mienia. Zupełnie inną rzeczą jest szkoda jaką poniósł pokrzywdzony. Nie ma racji skarżący, że pokrzywdzony nie poniósł żadnej szkody, szkodą tą bowiem jest różnica między ceną pszenicy paszowej a pszenicy konsumpcyjnej.

Kwestia wiarygodności zeznań świadków: W. D. (1), R. D., D. Ś., S. K. i H. M. (1) była już przedmiotem rozważań Sądu Apelacyjnego przy omawianiu zarzutów podniesionych przez drugiego z obrońców oskarżonego Z. B. (str.15-21 niniejszego uzasadnienia) i nie widząc potrzeby ponownego podnoszenia tych samych argumentów Sąd II instancji odwołuje się do nich. Wywody skarżącego zmierzające do konstatacji, że magazynierom W. D. (1) i R. D. jako osobom bezrobotnym (w odróżnieniu od oskarżonego Z. B. – dyrektora) „nie zależy” na statusie osób niekaranych i mogli oni sobie pozwolić na przyjęcie symbolicznej kary z warunkowym zawieszeniem jej wykonania są całkowicie dowolne i jako takie nieuprawnione. Na marginesie zatem wskazać jedynie należy, że zarówno W. D. (1) jak i R. D. na etapie postępowania przez Sądem Okręgowym nie posiadali statusu osób bezrobotnych a kara pozbawienia wolności wymierzona oskarżonemu Z. B. (rok pozbawienia wolności) jest karą najniższą przewidzianą w przepisie art.294 § 1 kk stanowiącym podstawę skazania a jej wykonanie również zostało warunkowo zawieszona i to na minimalny ustawowy okres dwóch lat. Kary pozbawienia wolności wymierzone oskarżonym D. Ś. i S. K. oraz kary łączne wymierzone oskarżonym W. D. (1) i R. D. czterokrotnie przekraczają minimalny próg ustawowego zagrożenia (orzeczono wobec nich kary po roku pozbawienia wolności przy progu minimalnym 3 miesięcy). Dłuższy również niż w przypadku oskarżonego Z. B. jest czas warunkowego zawieszenia tych kar (wyrok Sądu Rejonowego w Braniewie w sprawie II K 359/03 – k.1760-1771 akt sprawy).

Podnoszona przez skarżącego okoliczność umorzenia i odmowy wszczęcia postępowania z zawiadomień W. D. (1) nie może skutkować uznaniem, że zeznania tego świadka w sprawie będącej przedmiotem rozpoznania są niewiarygodne. Wskazane przez apelującego sprawy nie dotyczyły przedmiotu niniejszego rozpoznania. Odnosząc się zaś do wskazania, że w zawiadomieniach tych W. D. (1) nie wskazywał na nieprawidłowości będące przedmiotem niniejszego rozpoznania podnieść należy po raz kolejny, że świadek nie ukrywał związku zainicjowania postępowania w niniejszej sprawie z wydaniem wyroku w sprawie VII Pm 28/08 Sądu Okręgowego w Gdańsku. Gdyby zeznania magazynierów były jedynymi dowodami obciążającymi oskarżonego Z. B. to istotnie względ na motyw ich działania poddawałby w wątpliwość wiarygodność ich zeznań. Jednakże zeznania świadków W. D. (1) i R. D. nie były jedynymi dowodami w powyższej sprawie. Jak wyżej wskazano, Sąd uznając winę oskarżonego Z. B. miał na uwadze inne dowody, zarówno o charakterze osobowym jak i dokumentarnym a wszystkie je ocenił we wzajemnym powiązaniu, zgodnie z zasadami logicznego rozumowania. Dlatego właśnie „W. D. (1) jest wiarygodny dla Sądu” czego skarżący nie może dociec (str.5 apelacji).

Kwestia posiadania pszenicy paszowej na stanie magazynowym przez (...) była już przedmiotem rozważań Sądu Apelacyjnego (str.13-15 niniejszego uzasadnienia) i nie widząc potrzeby powtarzania tej argumentacji sąd ten odwołuje się do niej po raz kolejny podkreślając, że okoliczność ta została ustalona przez Sąd Okręgowy nie tylko w oparciu o zeznania świadka W. D. (1). Powoływanie się na brak dokumentacji laboratoryjnej i księgowej w tym zakresie jest o tyle chybione, że dokumentacja ta nie została zabezpieczona dla celów niniejszego postępowania a w pewnym zakresie – do czego również odnosił się już Sąd Apelacyjny (str.13-14, 25 niniejszego uzasadnienia) została utracona.

Nie ma racji skarżący twierdząc, że pszenica paszowa i konsumpcyjna sprzedawana była i skupywana po tej samej cenie. Przeczą temu zeznania świadków: J. K. (2) – k.2968v, W. D. (3) – k.2970, R. J. – k.2971 akt sprawy).

Kwestia źródeł finansowania skupu pszenicy w 1996r. była również już przedmiotem rozważań Sądu Apelacyjnego (str.14-15 niniejszego uzasadnienia) i do nich odwołuje się ten sąd.

Skarżący nie kwestionuje ustalenia poczynionego przez Sąd Okręgowy, że w 1997r. sytuacja na rynku zbożowym była trudna. Nie sposób jednak podzielić jego stanowiska, że sytuacja (...) była stabilna, gdyż kredyt zaciągnięty w Banku (...) był poręczony przez Agencję (...). Sytuacja finansowa (...) była trudna z uwagi na spadek cen zbóż z jednoczesnym ich zaleganiem w magazynach a przedsiębiorstwo miało długi, o czym świadczą zeznania świadków: H. M. (1) (k.3830 akt sprawy) oraz „Ocena stanu gospodarczego (...)” (k.1147, 1154 akt sprawy). Ustalenie Sądu Okręgowego w tym zakresie znajduje potwierdzenie w analizie dokumentacji kredytu udzielonego przedsiębiorstwu w 1996r. przez Bank (...). Umowa kredytowa na skup zboża w 1996r. została zawarta w dniu 12.08.1996r. (k.2480 akt sprawy) a w dniach: 28.02.1997r. (k.2487 akt sprawy), 14.04.1997r. (k.2488 akt sprawy) zostały sporządzone do niej aneksy dotyczące prolongaty spłaty odsetek. Przedsiębiorstwo miało zatem trudności w spłacie kredytu spowodowane spadkiem cen zbóż w 1997r. (k.2516 akt sprawy), co skutkowało zawieraniem kolejnych aneksów do umowy kredytowej oraz przewłaszczaniem pszenicy znajdującej się w magazynach przedsiębiorstw – nie tylko w P. ale również w B., P. i O. (k.2489-2492, 2493-2494, 2495-2496, 2497-2498, 2499-2500 akt sprawy). W lipcu 1997r. doszło do wypowiedzenia umowy kredytowej (k.2536 akt sprawy) a w grudniu 1997r. do przewłaszczenia na rzecz banku składników majątku (...) (k.2522 akt sprawy). Gdyby sytuacja przedsiębiorstwa była stabilna jak twierdzi skarżący, gdyż w razie niemożności spłaty kredytu bank zaspokoiłby się z majątku poręczającej Agencji (...) to zbędnym byłoby choćby zawieranie aneksu w dniu 1997r. O trudnej sytuacji finansowej przedsiębiorstwa wiosną 1997r. świadczy również fakt pożyczania pieniędzy od osoby fizycznej (zeznania świadka W. D. (3), który w maju 1997r. pożyczył (...) 12.000,-zł. z uwagi na trudną sytuację (...) – k.408 akt sprawy). Nie sposób również pominąć w tym miejscu okoliczności, że przedsiębiorstwo zostało postawione w stan likwidacji, co również przeczy tezie skarżącego o jego stabilnej pozycji a świadczy o słuszności ustalenia Sądu Okręgowego o jego trudnej sytuacji finansowej.

Opinia biegłego J. W. (2) co do braku nieprawidłowości w badanej dokumentacji była już przedmiotem rozważań Sądu Apelacyjnego (str.22-25 niniejszego uzasadnienia), do których sąd odwołuje się w tym miejscu.

III.

Odnośnie apelacji wywiedzionej przez obrońcę oskarżonego J. K. (1).

W powyższej sprawie nie doszło do obrazy art.5 § 2 kpk i ogólne uwagi dotyczące tak postawionego zarzutu, do których odnosił się Sąd II instancji omawiając apelację jednego z obrońców oskarżonego Z. B. (str.21-22 niniejszego uzasadnienia) zachowuje swą aktualność w odniesieniu do aktualnie omawianego środka odwoławczego.

Również i w tym przypadku aprobaty Sądu Apelacyjnego nie zyskał zarzut naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów. Zarzut odniesienia się jedynie do dowodów obciążających oskarżonego nie jest poparty żadnymi argumentami. Skarżący nie wskazuje jakich dowodów korzystnych dla oskarżonego nie ocenił Sąd Okręgowy a Sąd II instancji takowych nie dostrzega. Nie polega na prawdzie twierdzenie skarżącego, że Sąd Okręgowy skupia się głównie na zeznaniach świadków: W. D. (1), R. D. i D. Ś.. Oceniał bowiem wszystkie dowody istotne dla rozpoznania niniejszej sprawy. Kwestia braku zabezpieczenia pełnej dokumentacji (...) oraz ewentualnych adnotacji na zabezpieczonych dokumentach była już przedmiotem rozważań Sądu Apelacyjnego (str.13-14, 25 niniejszego uzasadnienia) i do nich są się odwołuje w tym miejscu.

Odnosząc się do zarzutu dotyczącego różnicy w datach między wyrokiem a jego uzasadnieniem wskazać należy, że nie może to mieć wpływu na treść orzeczenia. Podstawową bowiem kwestią jest to czy przedmiotem orzeczenia a następnie uzasadnienia było to samo zdarzenie historyczne. Rację ma skarżący, że w wyroku (poprzez odniesienie się do aktu oskarżenia) Sąd Okręgowy wskazał, że kwit dostawy nr (...) jest z dnia 30.06.1997r. (data wpływu dokumentu do Banku (...) w B.), zaś w uzasadnieniu przy tym dokumencie widnieje data 23.05.1997r. (data sporządzenia kwitu) jednakże w obu przypadkach chodzi o pszenicę konsumpcyjną w ilości 14,76 ton o wartości 7.749,-zł. (k.321, 939, 3449 akt sprawy). Tożsama sytuacja występuje w odniesieniu do kwitu dostawy nr (...) – w wyroku jest data 4.06.1997r.

(w tym dniu dokument ten wpłynął do banku (...) w B., zaś w uzasadnieniu – 27.05.1997r. (data sporządzenia kwitu) ale w obu przypadkach jest mowa o 296,33 tony pszenicy konsumpcyjnej wartości 155.573,25 zł. (k.936 akt sprawy) oraz do kwitu dostawy nr (...) - w wyroku jest data 30.06.1997r. (data wpływu dokumentu do banku (...) w B.), zaś w uzasadnieniu – 2.06.1997r. (data sporządzenia kwitu) ale w obu przypadkach jest mowa o 5,21 tony pszenicy konsumpcyjnej wartości 2.735,25 zł. (k.939 akt sprawy). W przedmiotowej sprawie nie może być mowy o mającym wpływ na treść orzeczenia naruszeniu art.424 kpk, gdyż – jak już wyżej wskazano – zarówno w wyroku jak i w jego uzasadnieniu mowa jest to tym samym przedmiocie, tj. pszenicy konsumpcyjnej w ilości i wartości jak wyżej wskazano. Za trafny nie może również zostać uznany zarzut różnic między wyrokiem a jego uzasadnieniem w dacie początkowej przestępstwa. Wskazana w apelacji data 26.05.1997r. jest datą wystawienia dowodu dostawy 21,21 ton pszenicy wartości 11.135,25 zł., a w dniu 23.05.1997r. wystawiono inny dokument – kwit dostawy nr (...) dotyczący pszenicy w ilości 14,76 tony wartości 7.749,-zł.

Rację ma skarżący, że książka ważenia była urządzeniem pomocniczym prowadzonym przez magazynierów, nie stanowiła ewidencji wymaganej w obowiązującym w (...) wykazem akt. Nie sposób natomiast podzielić stanowiska skarżącego, że brak podpisu dostawcy w książce ważenia nie świadczy o fikcyjności takiej adnotacji. Wszyscy przesłuchani w sprawie dostawcy zbóż (poza oskarżonymi) twierdzili, że zawsze podpisywali się w książce ważenia (patrz: str.25 niniejszego uzasadnienia). Skarżący wskazuje, że jedyne znaczenie dla dostawcy miał dokument potwierdzający wykonanie dostawy. Podkreślenia zatem wymaga, że oryginały dowodów kwestionowanych dostaw nie znajdowały się u oskarżonego (który wszak miał być dostawcą) a pozostały w posiadaniu (...), co zatem – jak słusznie uznał Sąd Okręgowy – świadczyło o fikcyjności tych dostaw.

Wskazując na tożsamość wierzytelności oskarżonego J. K. (1) z wierzytelnością W. K. (1) skarżący nie podnosi żadnych argumentów mogących skutecznie podważyć zasadność ustaleń Sądu Okręgowego w zakresie fikcyjności dostaw mających być zrealizowanymi przez oskarżonego J. K. (1). Wskazuje jedynie na relacje między bratem oskarżonego – W. K. (1) a (...). Uwadze jego całkowicie umyka jednak fakt, że w inkryminowanym czasie W. K. (1) nie kupował zboża z (...), o czym świadczą zeznania świadka J. J. (k.2973v, 3836 akt sprawy). Wskazując na brak oszacowania faktycznej wielkości sprzedaży zbóż dokonywanych wiosną przez J. K. (1) na rzecz (...) apelujący nie wskazuje na wpływ tego na treść zaskarżonego orzeczenia. Poza sporem pozostaje, że oskarżony J. K. (1) był dostawcą zboża do (...), jednak przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie nie była kompleksowa współpraca obu podmiotów a ocena, czy w inkryminowanym czasie doszło do dostarczenia pszenicy konsumpcyjnej w ramach skupu interwencyjnego w ilości 565,21 ton, czy też nie. Zgromadzony i prawidłowo oceniony przez Sąd Okręgowy materiał dowodowy wykazał, że takie dostawy nie miały miejsca. Rozważania Sądu I instancji podważające wiarygodność wyjaśnień oskarżonego J. K. (1) również i z tego powodu, że mógłby dokonać transakcji ze zbożem ze swoim bratem bez pośrednictwa (...) znajdują swoje oparcie w zasadach logicznego rozumowania. Powód dla którego nie mógł zapytać o to wprost W. K. (1) jest jasny – świadek skorzystał z prawa odmowy składania zeznań. Wskazując na wpłaty dokonane przez W. K. (1), E. Ł. i H. H. i zarzucając Sądowi Okręgowemu (nie zaś Sądowi Rejonowemu jak wskazano na str.5 uzasadnienia apelacji) braki w dokumentacji księgowej pozostającej do dyspozycji organów prowadzących postępowanie w niniejszej sprawie apelujący całkowicie pomija dowody z których wynika, że W. K. (1) i E. Ł. nie dokonywali wpłat na rzecz (...) z tytułu zakupu zboża, gdyż do tego nie doszło. Podobnie jak H. H., który – jak już wyżej wskazano (str.23-24 niniejszego uzasadnienia) jest postacią fikcyjną. Całkowicie chybionym jest zarzut braku dociekania przez Sąd I instancji powodów dla których oskarżyciel publiczny nie postawił zarzutu innym osobom, którzy – w ocenie skarżącego – nie dokonywali dostaw zboża do (...). Sąd orzekający jest związany zarzutem zgodnie z określoną w art.14 kpk zasadą skargowości, w szczególności w zakresie osób postawionych w stan oskarżenia. W świetle aktualnie obowiązujących przepisów nie ma możliwości ingerencji sądu w decyzję oskarżyciela publicznego co do osób oskarżonych.

Kwestia oznaczeń „FK” w książce ważenia, fakt jej ukrywania przez świadka W. D. (1) oraz opinia biegłego W. C. odnosząca się do dowodów dostaw była już przedmiotem rozważań Sądu Apelacyjnego (str.25-26 niniejszego uzasadnienia) i sąd odwołuje się do niej. Podobnie jak do rozważań dotyczących powodów dla jakich magazynierzy ujawnili przestępczy proceder i motywu ich działania (str.16-17 niniejszego uzasadnienia).

Za całkowicie dowolne a tym samym nieuprawnione uznać należy twierdzenie skarżącego, że z zeznań świadków D. Ś. i S. K. składanych przed sądem wynika, że przyznanie się do popełnienia zarzucanych im czynów nastąpiło za namową Prokuratora. Wbrew twierdzeniom skarżącego, Sąd Okręgowy ocenił wszystkie zeznania tych świadków (str.12-21 uzasadnienia wyroku).

Podobnie jak w przypadku apelacji wniesionych przez obrońców oskarżonego Z. B. Sąd Apelacyjny stwierdza, że w powyższej sprawie nie doszło do obrazu art.5 § 2 kpk. Żadna bowiem okoliczność istotna dla rozstrzygnięcia powyższej sprawy nie została ustalona w sposób wątpliwy. Kwestia adnotacji „FK” w książce ważenia była już przedmiotem rozważań Sąd II instancji (str.22-25 niniejszego uzasadnienia), podobnie jak okoliczności świadczące o fikcyjności dostaw objętych aktem oskarżenia w przedmiotowej sprawie (str.22-24 niniejszego uzasadnienia). Wskazując na zeznania świadka S. K. apelujący pomija tę ich część, w której wskazuje, że dla niej dowodem na fikcyjność dostawy był brak próbek zboża a nie oznaczenie „FK”. Rodzaj składowanego zboża – przy braku dokumentacji w tym zakresie – został ustalony w oparciu o inne dowody, na co również wskazywał już Sąd Apelacyjny (str.14-15 niniejszego uzasadnienia). Sąd ten również odnosił się do stwierdzenia biegłego J. W. (2), że nie dostrzegł zasadniczych nieprawidłowości w dokumentacji (str.22-25 niniejszego uzasadnienia). Nie ma racji apelujący twierdząc, że wskazana w akcie oskarżenia ilość pszenicy – 1.065,21 ton nie odpowiada ilości pszenicy wskazanej w zarzutach przypisanych W. S. (1) oraz oskarżonym J. K. (1) i A. S. (1). Podobnie bowiem jak jeden z obrońców oskarżonego Z. B., skarżący zawiąza ilość zboża o jaki mowa w zarzucie dotyczącym oskarżonego A. S. (1). Nie jest to bowiem 362,23 tony a 300 ton (wartości 157.500,-zł.).

W przedmiotowej sprawie nie doszło również do obrazu przepisu art.186 § 1 kk. Podkreślenia bowiem wymaga, że zeznania świadka J. J. nie dotyczą wiedzy jaką powziął przesłuchując W. K. (1) w charakterze świadka a tylko wówczas byłoby to naruszeniem art.186 § 1 kpk poprzez bezprawne obejście zakazu wynikającego z tego przepisu. Sąd I instancji nie uznał zeznań złożonych przez W. K. (1) jako dowodu, ani też na ich podstawie nie czynił ustaleń faktycznych w sprawie. Nie było natomiast przeszkód procesowych, aby wykorzystać do ustalenia istotnych faktów zeznań J. J., który rozmawiał ze świadkiem na okoliczności związane z inkryminowanym zdarzeniem. Zakazem dowodowym wynikającym z art.186 § 1 kpk objęte zostały treści poprzednich zeznań świadka i ewentualne ustalenia czynione na ich podstawie. Natomiast informacje dotyczące zdarzenia przekazywane J. J. nie wpisywały się we wskazany powyżej zakaz. Sformułowany w art.186 § 1 kpk zakaz dotyczy zeznań. Zarówno w doktrynie, jak i w judykaturze wskazuje się, że przewidziany w art.186 § 1 kpk zakaz dowodowy nie oznacza jednak wyłączenia możliwości przesłuchiwania osób trzecich na okoliczności, o których zeznawała osoba, która skorzystała następnie z prawa do odmowy zeznań, nawet gdy są to świadkowie ze słuchu, czerpiący swoje informacje od tego, który skorzystał z uprawnienia wskazanego w przepisie art.182 § 1 kpk. Oczywiście nie może to być odtworzeniem zeznań, jakie złożył świadek korzystający z prawa do ich odmowy lecz przewidziany w art.186 § 1 kpk. zakaz dowodowy nie stoi na przeszkodzie odtwarzaniu innych wypowiedzi świadka, który skorzystał z prawa odmowy zeznań. Ustawa, zezwalając osobom najbliższym oskarżonego lub pozostającym z nim w szczególnie bliskim stosunku osobistym na uchylanie się od składania zeznań w jego sprawie, nie zabrania jednocześnie korzystania z zeznań innych świadków, którzy stwierdzili okoliczności wiadome im z opowiadania osób korzystających z prawa odmowy zeznań oraz dokonywania na podstawie tych zeznań odpowiednich ustaleń faktycznych. Niedozwolone jest jedynie odtwarzanie treści zeznań złożonych przez osobę korzystającą z prawa odmowy zeznań (patrz: wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 12.09.2012r. w sprawie II KK 247/11, OSNKW 2013/2/15, z dnia 5.07.2002r. w sprawie WA 9/02, OSNKW 2002/11-12/104). Podnieść należy, że w przedmiotowej sprawie nie zostały wykorzystane zeznania W. K. (1) a przesłuchanie J. J. m.in. na okoliczność pozyskanych wiadomości od brata oskarżonego J. K. (1), który skorzystał z prawa do odmowy złożenia zeznań, było prawnie dopuszczalne. W ten sposób nie doszło bowiem do odtworzenia złożonych przez W. K. (1) uprzednio zeznań w toku postępowania przygotowawczego. Mylny jest zaprezentowany w apelacji pogląd, że zakaz dowodowy obejmuje inne czynności poza odbieraniem zeznań przez świadka. Wypowiedzi świadka formułowane nie w toku składania zeznań a podczas rozmowy z funkcjonariuszem Policji wykonujących czynności procesowe w sprawie (ale – co wymaga podkreślenia – nie odbierającego zeznań) znajdują się poza zasięgiem zakazu dowodowego. Informacje z nich wynikające nie stanowiły zeznań w rozumieniu Kodeksu postępowania karnego. Ratio legis zakazu dowodowego sformułowanego w treści art.182 § 1 kpk jest umożliwienie świadkowi będącemu osobą najbliższą dla oskarżonego

uniknięcia „konfliktu sumienia”, tak aby nie musiał on obciążać swoimi zeznaniami osoby najbliższej. Zakaz ten nie sięga jednak tak daleko, aby wyprowadzać z niego twierdzenie o niemożności wykorzystania - jako materiału dowodowego - wypowiedzi takowego świadka niebędących zeznaniami. O tym, że wolą ustawodawcy była jedynie ochrona świadka będącego osobą najbliższą przed „konfliktem sumienia”, świadczy dodatkowo treść art.186 § 2 kpk pozwalająca na ujawnienie na rozprawie protokołów oględzin ciała osoby, która odmówiła zeznań w trybie art.182 kpk. W tym stanie rzeczy zarówno przesłuchanie świadka J. J., jak i wykorzystanie wiadomości uzyskanych w czasie rozmowy z W. K. (1) były w pełni uprawnione, albowiem czynności tych nie można utożsamiać z odtworzeniem poprzednich zeznań świadka korzystającego z uprawnień wynikających z art.186 § 1 kpk.

IV.

Apelacja obrońcy oskarżonego A. S. (1) okazała się zasadna tylko w zakresie jednego zarzutu, tj. obrazy prawa materialnego – art.294 § 1 kk polegającej na jego bezpodstawnym zastosowaniu. W pozostałym zakresie apelacja jest bezzasadna.

Nie ma racji skarżący twierdząc, że nastąpiło przedawnienie karalności czynu przypisanego oskarżonemu A. S. (1). Argumentacja przedstawiona na jego poparcie nie zyskała akceptacji Sądu II instancji jako całkowicie sprzeczna zarówno z treścią przepisu art.15 przepisów wprowadzających kodeks karny z 1997r., jak i z jednolitym orzecnictwem Sądu Najwyższego i sądów powszechnych.

Nie doszło również w powyższej sprawie do obrazy art.438 pkt 3 kpk i ogólne uwagi dotyczące tak postawionego zarzutu, do których odnosił się Sąd II instancji omawiając apelację jednego z obrońców oskarżonego Z. B. (str.26-27 niniejszego uzasadnienia) zachowuje swą aktualność w odniesieniu do aktualnie omawianego środka odwoławczego.

Za chybiony uznać należy zarzut obrazy art.424 § 1 kpk, zwłaszcza, że skarżący nie wskazał żadnych argumentów na jego poparcie. Odwołać się w tym miejscu należy do wcześniej (str.27 niniejszego uzasadnienia) poczynionych uwag co do wysokiego poziomu sporządzonego uzasadnienia w powyższej sprawie.

Aprobaty Sądu II instancji nie zyskał również pogląd skarżącego co do wiarygodności zeznań świadka W. D. (1), Jak już wyżej wskazano (str.16 niniejszego uzasadnienia) Sąd Okręgowy dokonując oceny tego dowodu miał na względzie wyrok jaki zapadł w sprawie VII Pm 28/98 Sądu Okręgowego w Gdańsku i odniósł się do motywów jakimi kierował się świadek składając depozycje w powyższej sprawie. Jedynymi dowodami w sprawie – wbrew twierdzeniom apelującego - nie były zeznania magazynierów, do czego Sąd Apelacyjny odnosił się we wcześniejszej części niniejszego uzasadnienia. Podobnie jak do oceny świadka W. D. (1) w kwestii zawinienia oskarżonego A. S. (1) (str.29 niniejszego uzasadnienia).

Odnosząc się do wskazanych przez skarżącego innych dużych dostawców (...) wskazać należy, że „W. S.” (W. S.) był objęty aktem oskarżenia w powyższej sprawie (jego sprawa została wyłączona do odrębnego postępowania, które następnie zostało umorzono z uwagi na śmierć oskarżonego) a powody dla jakich „W. R.” nie został objęty aktem oskarżenia pozostają w sferze decyzji oskarżyciela publicznego, poza możliwością ingerencji sądu orzekającego zgodnie z zasadą skargowości.

Zarzuty związane z książką wazenia były już przedmiotem rozważań Sądu Apelacyjnego (str.17-18 niniejszego uzasadnienia) i są do nich się odwołuje. Podkreślenia jedynie ponownie wymaga, że nie stanowiła ona jedynego dowodu w powyższej sprawie.

Rozpoznanie zarzutu stanowiącego pytanie nr (...) (str.5 apelacji) można by ograniczyć do stwierdzenia, że zarówno akt oskarżenia jak i wyrok w powyższej sprawie nie obejmuje daty 28.07.1997r. a zatem zarzut dotyczący zdarzenia mającego mieć miejsce w tej dacie jest z gruntu chybiony. Sąd Apelacyjny doszedł jednak do wniosku, że data ta stanowi oczywistą omyłkę pisarską, gdyż dostawy, o jakich mowa w tym zarzucie miały mieć miejsce w dniu 28.05.1997r. Oskarżonemu A. S. (1) przypisano poświadczenie w tej dacie nieprawdy na trzech dowodach dostawy

pszenicy. Nie ma jednak racji skarżący, że dostawy te nie zostały rozliczone. Obejmuje je bowiem rozliczenie za zboże nr (...) (k.420 akt sprawy).

Kwestia opinii biegłego J. W. (2) była już przedmiotem rozważań przez Sąd Apelacyjny (str.22-25 niniejszego uzasadnienia) i nie widząc potrzeby ponownego przedstawienia tych argumentów odwołuje się do nich.

Rację ma skarżący twierdząc, że suma dostaw opisanych w zarzucie A. S. (1) nie daje kwoty 157.000,-zł. Daje bowiem kwotę 157.500,-zł. czyli dokładnie taką jaką ma suma wartości pszenicy w rzekomych dostawach opisanych w rozliczeniach za zboże nr (...).

Myli się apelujący twierdząc, że gdyby przyjąć ustalenia Sądu Okręgowego to wartość tony pszenicy wynosiłaby całkowicie nierealną kwotę 2532,-zł. Ustalona wartość dokonanej rzekomo dostawy pszenicy przez oskarżonego A. S. (1), tj.157.500 zł. odnosi się do 300 ton (rozliczenia za zboże nr (...)), nie zaś do 62,23 ton.

Za całkowicie chybiony uznać należy zarzut dowolnych ustaleń co do czasu potrzebnego do załatwienia formalności związanych z dostawą zboża. Sąd Okręgowy przeprowadził bowiem na tę okoliczność dowody, z których wynika że czas ten wahał się od około godziny - gdy nie było innych sprzedających, do nawet całego dnia - gdy były kolejki oczekujących na skup (zeznania świadków: A. N. (3) – k.3894, M. Ż. – k.3896, T. S. – k.3896, Z. J., który wskazał, że w czasie skupu w 1997r. były kolejki oczekujących na sprzedaż zboża – k.3897 akt sprawy).

Wbrew twierdzeniom apelującego, Sąd I instancji nie ustalił aby doszło do zebrania magazynierów, laborantek z oskarżonym Z. B. i główną księgową. Kwestia ta była już rozważana przez Sąd Apelacyjny odnoszący się do apelacji jednego z obrońców oskarżonego Z. B. (str.19 niniejszego uzasadnienia). Wbrew twierdzeniom skarżącego zeznania magazynierów znajdują potwierdzenie w zeznaniach laborantek, w szczególności w najistotniejszej w powyższej sprawie kwestii, tj. fikcyjnych dostaw pszenicy konsumpcyjnej do (...).

Odnosząc się do zarzutu dotyczącego braku szkody po stronie pokrzywdzonego Sąd Apelacyjny odwołuje się do wcześniejszej części swych rozważań (str.29-30 niniejszego uzasadnienia). Wskazać tu jedynie należy na nietrafność argumentu dotyczącego tego, że następcy W. D. (1) i R. D. na stanowiskach magazynierów nie stwierdzili szkody w wysokości 559.235,25,-zł. Wskazani świadkowie byli bowiem pracownikami (...), które nie posiada w przedmiotowej sprawie statusu pokrzywdzonego, szkodę poniosła bowiem Agencja (...). Zatem remanent przeprowadzony w (...) żadną miarą nie mógł odnosić się do agencji. Nadto – co należy ponownie podkreślić - kwota wyłudzona w rozumieniu art.286 § 1 kk nie musi być tożsama ze szkodą a nawet szkoda taka może nie wystąpić. Stąd też nieuprawnionym jest odnoszenie kwoty 559.235,25 zł. do szkody, skoro nie jest to szkoda a wartość mienia będąca przedmiotem rozporządzenia przez pokrzywdzonego.

Aprobaty Sądu odwoławczego nie zyskał zarzut obrazy art.271 § 1 kk. Na wstępie wskazać należy, że oskarżonemu A. S. (1) przypisano popełnienie przestępstwa z art.271 § 3 kk, nie zaś z art.271 § 1 kk, działał bowiem w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Podkreślenia wymaga, że korzyść majątkowa to zgodnie z treścią art.115 § 4 kk to korzyść dla siebie lub kogo innego. Argumentacja przedstawiona przez Sąd Okręgowy na str.48 uzasadnienia wyroku zyskała aprobatę Sądu II instancji, który do niej się odwołuje. Wskazać jedynie należy, że oskarżony twierdził iż dostawy miały miejsce, mimo że – jak wyżej wskazano – dowody temu przeczą.

Rację natomiast ma skarżący, że w przedmiotowej sprawie doszło do obrazy prawa materialnego tj. art.294 § 1 kk poprzez jego zastosowanie. Kwota przypisana oskarżonemu A. S. (1), tj. 157.500,-zł. nie stanowi bowiem mienia znacznej wartości w świetle przepisów stanowiących podstawę orzekania w powyższej sprawie. Czyn przypisany oskarżonemu A. S. (1) został popełniony pod rządami Kodeksu karnego z 1969r., wówczas kwota 157.500,-zł. stanowiła mienie znacznej wartości. Zgodnie bowiem z orzecznictwem Sądu Najwyższego (uchwała 7 sędziów z dnia 12.10.1990r. w sprawie VKZP 27/90, OSNKW 1991/4-6/13), mieniem takim było mienie o wartości nie mniejszej niż 50-krotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, które w 1997r. wynosiło 1.061,93 zł. Granicę mienia znacznej wartości stanowiła zatem kwota 53.096,50 zł. Sąd Okręgowy prawidłowo zatem, zgodnie z treścią art.4 § 1 kk zastosował ustawę obowiązującą w dacie wyrokowania jako względniejszą dla sprawy, gdyż w świetle jej

przepisów mienie, o którym mowa w czynie przypisanym oskarżonemu A. S. (1) nie stanowi mienia znacznej wartości. Zgodnie bowiem z treścią przepisu art.115 § 5 kk, mieniem takim jest mienie, którego wartość w czasie popełnienia czynu zabronionego przekracza 200.000,-zł. Konsekwencją takiego ustalenia jest zmiana kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu A. S. (1) poprzez wyeliminowanie z niej przepisu art.294 § 1 kk i zmiana podstawy prawnej wymierzenia kary pozbawienia wolności z art.294 § 1 kk na art.286 § 1 kk.

W ocenie Sądu Apelacyjnego pomimo zmiany kwalifikacji prawnej czynu i podstawy wymiaru kary brak jest przesłanek do obniżenia kary pozbawienia wolności orzeczonej wobec oskarżonego A. S. (1). U podstaw takiej oceny legła z jednej strony niewielka różnica w ustawowych zagrożeniach obu wskazanych przepisów (przestępstwo z art.286 § 1 kk zagrożone jest karą pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 8 lat, zaś przestępstwo z art.294 § 1 kk – od roku do 10 lat), z drugiej zaś, że oskarżonemu A. S. (1) została wymierzona przez Sąd I instancji kara pozbawienia w minimalnym ustawowym wymiarze, której wykonanie warunkowo zawieszono również na minimalny ustawowy okres 2 lat. W toku kontroli odwoławczej nie doszło do szerszej ingerencji w zaskarżone orzeczenie, w szczególności nie doszło do korzystnej dla oskarżonego zmiany w zakresie wartości mienia, w którego wyłudzeniu pomógł a zatem brak jest podstaw do ingerencji w wymiar kary mimo zmiany kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu i zmiany podstawy orzeczenia kary pozbawienia wolności. Sąd Apelacyjny wyraża pogląd, że zmiana kwalifikacji prawnej czynu na łagodniejszą nie zawsze musi skutkować obniżeniem orzeczonej kary. Zależy to od przyczyn dokonanej zmiany z uwzględnieniem ustalonego stanu faktycznego, okoliczności mających wpływ na wymiar kary oraz jej wymiar orzeczony przez Sąd I instancji. Jeżeli – tak jak w powyższej sprawie – zmiana kwalifikacji prawnej czynu nie jest konsekwencją obniżenia kwoty wyłudzonego mienia a jedynie pozbawieniem wartości tego mienia znamienia „znaczności” wynikającym ze zmiany przepisów a orzeczona przez Sąd I instancji kara oscyluje w dolnych granicach ustawowego zagrożenia przewidzianego dla czynu w prawidłowej jego kwalifikacji to nie stanowi to podstawy do jej obniżenia.

Z uwagi na powyższe Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że w jego II punkcie z kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu A. S. (1) wyeliminował art.294 § 1 kk a za podstawę skazania na karę pozbawienia wolności przyjął art.19 § 1 kk w zw. z art.19 § 1 kk w zw. z art.286 § 1 kk w zw. z art.11 § 3 kk.

W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok jako trafny utrzymał w mocy nie stwierdzając zaistnienia przesłanek z art.439 kpk i art.440 kpk.

O kosztach sądowych w postępowaniu odwoławczym Sąd Apelacyjny orzekł w oparciu o przepisy art.626 § 1 kpk w zw. z art.636 § 1 i 2 kpk w zw. z art.633 kpk i art.1, art.2 ust.1 pkt 3 i 4 i art.3 ust. 1 ustawy o opłatach w sprawach karnych obciążając nimi oskarżonych, nie znalazł bowiem podstaw do zwolnienia ich od obowiązku ich ponoszenia.